

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍ ADVOKÁTKY
ELEANOR SHARPSTON
přednesené dne 30. května 2013¹

Věc C-58/12 P

**Groupe Gascogne SA
proti**

Evropské komisi

„Kasační opravný prostředek — Hospodářská soutěž — Kartelová dohoda — Trh s plastovými průmyslovými pytli — Pokuty — Porušení základního práva na spravedlivé projednání věci Tribunálem v přiměřené lhůtě“

Předmluva

1. Dne 16. listopadu 2011 vydal Tribunál tři rozsudky², jimiž zamítl žaloby na neplatnost rozhodnutí Komise ve věci COMP/38354 – průmyslové pytle³. V uvedeném rozhodnutí Komise shledala, že docházelo k dlouhotrvajícímu závažnému porušování tehdejšího článku 81 ES (nyní článek 101 SFEU), a několika dceřiným společností a jejich mateřským společností uložila vysoké pokuty. Projednávaný kasační opravný prostředek je jedním z kasačních opravných prostředků podaných proti uvedeným rozsudkům Tribunálu⁴.

2. V těchto kasačních opravných prostředcích nastolují navrhovatelky nové otázky týkající se práva hospodářské soutěže, navíc Tribunálu vytýkají, že porušil článek 47 Listiny základních práv (dále jen „Listina“)⁵, neboť nerozhodl v přiměřené lhůtě. Z tohoto důvodu je jednoznačně na Soudním dvoru, aby usiloval o projednání těchto kasačních opravných prostředků bez průtahů. Aby bylo tomuto požadavku učiněno zadost a aby byla zároveň zohledněna potřeba zajistit nezbytný čas k překladu, jsem posuzované otázky rozdělila mezi tři stanoviska, a to následovně.

3. Klíčová ustanovení právních předpisů spolu s popisem kartelové dohody, řízení, jež vedlo k přijetí rozhodnutí Komise, a uložených pokut obsahují body 6 až 34 mého stanoviska ve věci Gascogne Sack Deutschland⁶. Vzhledem k tomu, že každý z kasačních opravných prostředků nastoluje poněkud odlišné otázky, pokud jde o okolnosti, za nichž mateřské společnosti odpovídají či neodpovídají za

1 — Původní jazyk: angličtina.

2 — Rozsudky ze dne 16. listopadu 2011, Kendrion v. Komise (T-54/06), Groupe Gascogne v. Komise (T-72/06) a Sachsa Verpackung GmbH v. Komise (T-79/06). V anglickém jazyce bylo zveřejněno shrnutí těchto tří rozsudků. Na internetové stránce Soudního dvora je u všech tří věcí k dispozici úplné znění rozsudku ve francouzském jazyce. Ve věci Kendrion je rovněž k dispozici úplné znění rozsudku v nizozemském jazyce.

3 — Rozhodnutí Komise C(2005) 4634 final ze dne 30. listopadu 2005 v řízení podle článku 81 Smlouvy o ES (věc COMP/38354 – průmyslové pytle) (dále jen „rozhodnutí“). Jeho shrnutí je zveřejněno v Úř. věst. 2007, L 282, s. 41.

4 — Věc C-40/12 P, Gascogne Sack Deutschland v. Komise, věc C-50/12 P, Kendrion v. Komise, a věc C-58/12 P, Groupe Gascogne v. Komise (projednávaná věc). Pro úplnější přehled žalob, jimiž bylo rozhodnutí napadeno před Tribunálem, a o následných kasačních opravných prostředcích viz bod 102 níže.

5 — Úř. věst. 2010, C 83, s. 2.

6 — Uvedené výše v poznámce pod čarou 4.

jednání dceřiných společností, které 100% vlastní, budu se touto problematikou zabývat ve všech třech stanoviscích. Má analýza otázek, jež vyplývají z výtky, že Tribunál nerozhodl v přiměřené lhůtě (zejména kritéria pro určení, zda došlo k nadměrným průtahům, a možné prostředky nápravy, pokud k nim skutečně došlo), je obsažena v tomto stanovisku v bodech 70 až 150. Detailní argumenty uplatněné každou z navrhovatelek (například) v souvislosti se správností úvah obsažených v rozsudcích Tribunálu, budou samozřejmě zkoumány v příslušném stanovisku k danému kasačnímu opravnému prostředku⁷.

Úvod

4. Společnost Groupe Gascogne v rámci svého kasačního opravného prostředku zpochybňuje Tribunálem podaný výklad dvou aspektů práva hospodářské soutěže, a sice pojmu „podnik“ a zásady, podle níž se odpovědnost za protiprávní jednání, jehož se dopustila 100% vlastněná dceřiná společnost, přičítá její mateřské společnosti. Společnost Groupe Gascogne tvrdí, že ukládá-li se pokuta v souvislosti s takovým protiprávním jednáním na základě společné a nerozdílné odpovědnosti, měla by být horní hranice („maximální výše 10 %“) uvedené pokuty vypočtena v souladu s čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003⁸ na základě společného obratu dceřiné společnosti a její mateřské společnosti, a nikoli na základě celosvětového obratu společností, které tvoří celou skupinu⁹.

Právní rámec

Směrnice o konsolidovaných účetních závěrkách

5. Jedním z cílů směrnice o konsolidovaných účetních závěrkách¹⁰ je koordinace vnitrostátních právních předpisů o ročních účetních závěrkách některých forem společností, zejména skupin společností, jež tvoří podnik¹¹. Dalším cílem uvedené směrnice je zajistit, aby finanční informace o takových podnicích byly poskytnuty akcionářům a třetím osobám¹². Podniky, na které se vztahuje povinnost sestavovat konsolidovanou účetní závěrku, jsou definovány v čl. 1 odst. 1 a 2. Jedná se o každý mateřský podnik, který:

- „a) má většinu hlasovacích práv akcionářů nebo společníků v jiném podniku [...] nebo
- b) má právo jmenovat či odvolat většinu členů správního, řídicího nebo dozorčího orgánu jiného podniku [...] a je zároveň akcionářem nebo společníkem takového podniku; nebo
- c) má právo uplatňovat rozhodující vliv na jakýkoli podnik [...], jehož je akcionářem nebo společníkem [...]“

7 — Stanoviska ke všem třem kasačním opravným prostředkům budou přednesena dne 30. května 2013.

8 — Nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích 81 a 82 Smlouvy (Úř. věst. 2003, L 1, s. 1; Zvl. vyd. 08/02, s. 205). Článkem 43 odst. 1 nařízení č. 1/2003 bylo zrušeno nařízení č. 17. V části 6 rozhodnutí uváděla Komise obě nařízení coby právní základ uložených pokut. Příslušnými ustanoveními nařízení č. 17 jsou čl. 15 odst. 2 a článek 17. Tato ustanovení jsou převzata v čl. 23 odst. 2 a 3 a článku 31 nařízení č. 1/2003. V tomto stanovisku budu odkazovat na ustanovení nařízení č. 1/2003, což je třeba chápat současně jako odkaz na čl. 15 odst. 2 a článek 17 nařízení č. 17, neboť v rozsahu, v jakém je to relevantní pro otázky nastolené projednávaným kasačním opravným prostředkem, tato ustanovení nebyla věcně změněna.

9 — Rozsudek ze dne 17. června 2010, Lafarge v. Komise (C-413/08 P, Sb. rozh. s. I-5361, bod 102). V Pokynech o metodě stanovování pokut uložených podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5 Smlouvy o ESUO (Úř. věst. 1998, C 9, s. 3; Zvl. vyd. 08/01, s. 171) se v souvislosti s maximální výší 10 % upravenou v čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003 také hovoří o celosvětovém obratu. V souvislosti s obratem celé skupiny proto budu v tomto stanovisku používat výraz „celosvětový obrat“.

10 — Sedmá směrnice Rady 83/349/EHS ze dne 13. června 1983, založená na čl. 54 odst. 3 písm. g) Smlouvy, o konsolidovaných účetních závěrkách (Úř. věst. 1983, L 193, s. 1; Zvl. vyd. 17/01, s. 58).

11 — Viz první bod odůvodnění směrnice o konsolidovaných účetních závěrkách.

12 — Viz třetí bod odůvodnění směrnice o konsolidovaných účetních závěrkách.

6. Článek 16 směrnice o konsolidovaných účetních závěrkách mimo jiné stanoví:

„1. Konsolidovaná účetní závěrka obsahuje konsolidovanou rozvahu, konsolidovanou výsledovku a komentář k účetní závěrce. [...]

[...]

3. Konsolidovaná účetní závěrka musí podávat pravdivý a věrný obraz o stavu aktiv a pasiv, finanční pozici a zisku nebo ztrátě skupiny podniků zahrnutých do konsolidace jako celku.“

Shrnutí napadeného rozsudku

7. Společnost Groupe Gascogne¹³ v řízení v prvním stupni navrhovala, aby Tribunál:

- zrušil rozhodnutí v rozsahu, v němž je jí určeno a v němž jí ukládá pokutu;
- změnil rozhodnutí v rozsahu, v němž ukládá v rozporu s čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 její dceřiné společnosti Gascogne Sack Deutschland (dále jen „GSD“) pokutu převyšující 10 % obrátu GSD;
- podpůrně zrušil čl. 2 bod (i) rozhodnutí;
- ještě podpůrněji změnil čl. 2 bod (i) rozhodnutí a snížil pokutu uloženou společně a nerozdílně společností Groupe Gascogne a GSD;
- uložil Komisi náhradu nákladů řízení.

8. Na podporu své žaloby na neplatnost rozhodnutí uplatnila společnost Groupe Gascogne tři žalobní důvody. Společnost Groupe Gascogne zaprvé tvrdila, že Komise porušila článek 101 SFEU, když jí neprávem přičetla společnou a nerozdílnou odpovědnost za protiprávní jednání, kterého se dopustila společnost GSD. Společnost Groupe Gascogne zadruhé uvedla, že se Komise dopustila v rozhodnutí nesprávného právního posouzení, neboť nesprávně vyložila pojem „podnik“ ve smyslu článku 81 ES, a v důsledku toho porušila i čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003, neboť společnosti Groupe Gascogne uložila pokutu, která byla vypočtena na základě celosvětového obrátu uvedené společnosti, a nikoli na základě společného obrátu společností Groupe Gascogne (zahrnujícího pravděpodobně obrát holdingu Groupe Gascogne, nikoli však jeho dceřiných společností) a GSD. Zatřetí společnost Groupe Gascogne tvrdila, že pokuta uložená společně a nerozdílně jí a společnosti GSD porušuje zásadu proporcionality, neboť se Komise neujistila o tom, že mezi uloženou sankcí a skutečným obrátem dosaženým v odvětví plastových pytlů panuje vztah přiměřenosti.

9. Na jednání v řízení v prvním stupni poukázala společnost Groupe Gascogne na tři případy, v nichž podle ní došlo k porušení jejích základních práv zaručených Listinou. Zaprvé tvrdila, že došlo k porušení práva na obhajobu a presumpce neviny, které jsou zaručeny v článku 48 Listiny. Zadruhé uvedla, že odůvodnění rozhodnutí bylo nedostačující, a znemožňovalo tak přezkum jeho legality. Zatřetí s poukazem na články 47 a 49 Listiny uvedla, že měl Tribunál vykonat svou pravomoc přezkumu v plné jurisdikci a uložit jí přiměřenou sankci.

10. V bodě 31 napadeného rozsudku Tribunál určil, že první výtka, která se týká porušení práva společnosti Groupe Gascogne na obhajobu a porušení presumpce neviny, zahrnuje nové skutečnosti, a že je tedy nepřipustná.

11. Tribunál všechny tři žalobní důvody, a tím i celou žalobu zamítl.

13 — Rozsudek Groupe Gascogne (uvedený výše v poznámce pod čarou 2) (dále jen „napadený rozsudek“).

Důvody kasačního opravného prostředku

12. Společnost Groupe Gascogne uplatňuje čtyři důvody kasačního opravného prostředku.

13. Společnost Groupe Gascogne zaprvé tvrdí, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když odmítl zkoumat dopad změn vnesených do unijního právního řádu v důsledku vstupu čl. 6 odst. 1 SEU v platnost dne 1. prosince 2009, zejména pokud jde o článek 48 Listiny.

14. Společnost Groupe Gascogne zadruhé uvádí, že Tribunál porušil článek 101 SFEU a článek 48 Listiny, neboť (i) společnosti Groupe Gascogne neprávem přičetl společnou a nerozdílnou odpovědnost za protiprávní jednání, jehož se společnost GSD dopouštěla v době od 1. ledna 1994 do 26. června 2002, pouze na základě toho, že společnost GSD byla 100 % vlastněnou dceřinou společností společnosti Groupe Gascogne, a (ii) potvrdil rozhodnutí v části, v níž byla společnost Groupe Gascogne shledána společně a nerozdílně odpovědnou za zaplacení pokuty uložené společnosti GSD, a to do výše 9,9 milionu eur.

15. Společnost Groupe Gascogne zatřetí podpůrně tvrdí, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když nesprávně vyložil pojem „podnik“, a v důsledku toho stanovil maximální výši 10 % pro účely výpočtu pokuty na základě celosvětového obrátu společnosti Groupe Gascogne, a nikoli na základě společného obrátu společnosti GSD a její mateřské společnosti.

16. Začtvrté, rovněž podpůrně, společnost Groupe Gascogne tvrdí, že Tribunál porušil článek 47 Listiny, neboť v řízení nerozhodl v přiměřené lhůtě.

První a druhý důvod kasačního opravného prostředku – porušení základních práv a neslučitelnost domněnky o rozhodujícím vlivu – Článek 48 Listiny

17. V rámci prvního důvodu kasačního opravného prostředku společnost Groupe Gascogne tvrdí, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když určil, že argument uplatněný na jednání a týkající se změny statusu Listiny po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost je nepřípustný. V rámci druhého důvodu kasačního opravného prostředku společnost Groupe Gascogne tvrdí, že domněnka o rozhodujícím vlivu¹⁴, na jejímž základě jí bylo přičteno protiprávní jednání, jehož se dopustila společnost GSD, je neslučitelná s jejím základním právem na spravedlivý proces, protože uvedená domněnka ve skutečnosti působí jako presumpce viny.

18. První a druhý důvod kasačního opravného prostředku budu zkoumat společně, neboť se oba týkají problematiky základních práv.

14 — Podle ustálené judikatury platí, že chování dceřiné společnosti může být přičteno mateřské společnosti zejména tehdy, pokud dceřiná společnost neurčuje svou obchodní politiku samostatně. Za takovýchto okolností tvoří mateřská a dceřiná společnost jediný podnik pro účely článku 101 SFEU. Komise může za adresáta rozhodnutí, kterým se ukládají pokuty, určit mateřskou společnost a nemusí přitom prokazovat její osobní účast v protiprávním jednání. Pokud mateřská společnost vlastní 100% podíl na základním kapitálu, platí domněnka, že může vykonávat rozhodující vliv na dceřinou společnost, a vyvratitelná domněnka, že takový vliv skutečně vykonává (dále jen „domněnka o rozhodujícím vlivu“). Viz rozsudek ze dne 19. července 2012, Alliance One International a Standard Commercial Tobacco v. Komise (spojené věci C-628/10 P a C-14/11 P, body 42 až 46 a citovaná judikatura, dále jen „Alliance One“).

Shrnutí argumentů

Kasační opravný prostředek společnosti Groupe Gascogne

19. Pokud jde o první důvod kasačního opravného prostředku, společnost Groupe Gascogne namítá, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když nezohlednil důsledky toho, že Listině byl po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost přiznán status Smlouvy. I když navíc Tribunál správně určil, že právo na obhajobu a presumpce nevinu byly v unijním právu zaručeny před 1. prosincem 2009 prostřednictvím obecných právních zásad, tyto zásady nemají podle společnosti Groupe Gascogne stejnou právní sílu jako Smlouvy. Změna statusu Listiny proto znamená, že unijní soudy nyní musí zaručená práva uplatňovat s větším důrazem.

20. V rámci druhého důvodu kasačního opravného prostředku společnost Groupe Gascogne tvrdí, že článek 48 Listiny musí být vykládán ve světle článku 6 Evropské úmluvy o lidských právech (dále jen „EÚLP“). Při výkladu článku 48 Listiny podle ní musí Soudní dvůr zohlednit také ústavy a právní tradice členských států. Domněnka o rozhodujícím vlivu ve skutečnosti působí jako presumpce viny, a její uplatňování je tudíž podle společnosti Groupe Gascogne zakázáno.

21. V rozsudku Tribunálu navíc podle společnosti Groupe Gascogne není prokázáno, že by Groupe Gascogne skutečně vykonávala na svou dceřinou společnost GSD rozhodující vliv. Společnost Groupe Gascogne tvrdí, že nad činností GSD v odvětví plastových pytlů neměla žádnou kontrolu. Tribunál tedy podle ní pochybil, když společnosti Groupe Gascogne přičetl jednání společnosti GSD.

Odpověď Komise

22. Komise má za to, že první důvod kasačního opravného prostředku je zjevně neopodstatněný.

23. Podle Komise nebylo v průběhu písemné části řízení předloženo žádné výslovné tvrzení o porušení presumpce nevinu či práva na obhajobu. Tribunál navíc neodmítl zkoumat dopad změny statusu Listiny. Pouze vyvodil závěr, že uvedená změna neměla vliv na právní situaci, neboť presumpce nevinu a právo na obhajobu již byly součástí unijního právního řádu. Argument, že obecné právní zásady nemají stejnou právní sílu jako Smlouva, je podle Komise irelevantní.

24. Komise má za to, že druhý důvod kasačního opravného prostředku společnosti Groupe Gascogne je v zásadě nepřijatelný, či přinejmenším irelevantní, ale každopádně neopodstatněný.

25. Druhý důvod kasačního opravného prostředku je nepřijatelný v rozsahu, v němž se týká skutečností, jež nebyly předloženy Tribunálu. Písemná vyjádření předložená společností Groupe Gascogne v řízení v prvním stupni neobsahovala žádný odkaz na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „Štrasburský soud“) k článku 6 EÚLP či na judikaturu francouzské Conseil Constitutionnel (Ústavní rada). Podle Komise je postoj společnosti Groupe Gascogne výsledkem nepochopení judikatury týkající se přičítání odpovědnosti za protiprávní jednání, jehož se dopustila dceřiná společnost, k tíži její mateřské společnosti. Komise odkazuje na stanovisko generální advokátky Kokott předcházející rozsudku ve věci Alliance One¹⁵.

26. Komise tvrdí, že druhý důvod kasačního opravného prostředku je irelevantní, protože Komise svůj závěr, že je společnost Groupe Gascogne odpovědná společně a nerozdílně se společností GSD, nezaložila pouze na domněnce o rozhodujícím vlivu. Tribunál důkladně zkoumal doplňující skutečnosti, které Komise předložila a které dokazovaly, že Groupe Gascogne skutečně vykonávala na chování společnosti GSD rozhodující vliv.

15 — Uvedený výše v poznámce pod čarou 14.

27. Z rozsudku Soudního dvora ve věci *Elf Aquitaine*¹⁶ vyplývá, že domněnka o rozhodujícím vlivu je slučitelná s presumpcí nevinu zaručenou v článku 48 Listiny. Druhý důvod kasačního opravného prostředku je tedy podle Komise neopodstatněný.

Analýza

Základní práva – přípustnost v řízení v prvním stupni

28. Z článku 44 odst. 1 písm. c) ve spojení s čl. 48 odst. 2 jednacího řádu Tribunálu vyplývá, že by výtky společnosti *Groupe Gascogne* vycházející z článku 48 Listiny vykládaného ve světle článku 6 EÚLP mohla být přípustná pouze za předpokladu, že by se zakládala na skutkových nebo právních okolnostech, které vyšly najevo v průběhu řízení.

29. Žádost společnosti *Groupe Gascogne* o znovuotevření písemné části řízení (podané dopisem ze dne 20. října 2010) z důvodu, že v průběhu řízení vyvstala nová právní okolnost, jasně svědčí o tom, že její právní poradci dospěli k názoru, že výtky týkající se základních práv nastoluje nové otázky, jež nebyly zahrnuty v původní žalobě.

30. Ze zjištění Tribunálu v bodě 27 napadeného rozsudku je zřejmé, že výtky společnosti *Groupe Gascogne* vycházející z článku 48 Listiny nebyla součástí její původní žaloby na neplatnost. Tribunál ve zmíněném bodě napadeného rozsudku uvedl:

„Pokud jde o výtky žalobkyně vycházející z porušení zásady presumpce nevinu a práva na obhajobu zaručených v článku 48 Listiny, jedná se o výtky, které byly uplatněny dodatečně k argumentům obsaženým v žalobě a které nevykazují dostatečně těsný vztah k původně uplatněným argumentům, aby bylo možné je považovat za součást běžného pokračování debaty před soudem. Tyto výtky je proto třeba považovat za nové¹⁷.“

31. Uvedená výtky se navíc obsahově lišila od výtky vycházející z článku 49 Listiny a vztahující se k přiměřenosti uložené sankce. Argumentace společnosti *Groupe Gascogne* tedy nebyla s touto otázkou dostatečně svázána, aby mohla být považována za rozšíření již uplatněných argumentů.

32. Domnívám se tedy, že závěr Tribunál byl správný.

33. Z toho vyplývá, že se Tribunál nedopustil nesprávného právního posouzení, když určil, že výtky společnosti *Groupe Gascogne* uplatněná na jednání a vycházející z porušení článku 48 Listiny je nepřípustná.

Základní práva – slučitelnost domněnky o rozhodujícím vlivu s článkem 48 Listiny

34. Výtky společnosti *Groupe Gascogne* má tři části: (i) při výkladu článku 48 Listiny měl Tribunál přihlížet k článku 6 EÚLP a k právním tradicím členských států, (ii) domněnka o rozhodujícím vlivu byla použita jako presumpce viny a (iii) Tribunál ve svých úvahách nepodal dostatečné odůvodnění, jež by prokazovalo, že společnost *Groupe Gascogne* takový vliv na GSD vykonávala.

16 — Rozsudek ze dne 29. září 2011, *Elf Aquitaine v. Komise* (C-521/09 P, Sb. rozh. s. I-8947, body 59 až 62, dále jen „*Elf Aquitaine*“).

17 — Poznámka pod čarou se netýká českého znění stanoviska.

35. Kdyby bylo společnosti Groupe Gascogne dovoleno uplatnit poprvé až před Soudním dvorem výtky, které včas neuplatnila před Tribunálem, umožnilo by jí to rozšířit předmět řízení o kasačním opravném prostředku oproti řízení v prvním stupni. V řízení o kasačním opravném prostředku je však pravomoc Soudního dvora v zásadě omezena na přezkoumání toho, jak Tribunál posoudil důvody, které před ním byly projednány¹⁸.

36. V souvislosti s prvním důvodem kasačního opravného prostředku jsem již uvedla, že společnost Groupe Gascogne neuplatnila v řízení v prvním stupni žádnou výtku ohledně výkladu článku 48 Listiny ve světle článku 6 EÚLP nebo ve světle právních tradic členských států¹⁹. Z toho plyne, že výtky je nepřipustná potud, pokud se týká skutečností, jež jsou vůbec poprvé předkládány až před Soudním dvorem²⁰.

37. Uvedené skutečnosti mohly být uplatněny před Tribunálem v průběhu písemné části řízení. Zaprvé byla uvedená práva součástí obecných zásad unijního práva. Zadruhé, ačkoli dosud nebyla Listina závazná, Soudní dvůr ve svém rozhodování často z jejích ustanovení čerpal i před vstupem článku 6 SEU v platnost²¹. Soudní dvůr mimoto rozhodl, že Lisabonská smlouva Listinu toliko kodifikuje²².

38. Soudní dvůr určil, že domněnka o rozhodujícím vlivu není s článkem 48 Listiny neslučitelná²³. Na rozdíl od tvrzení společnosti Groupe Gascogne navíc Soudní dvůr určil, že uvedená domněnka ve skutečnosti nepůsobí jako presumpce viny²⁴.

39. Jak Tribunál uvedl v bodě 73 napadeného rozsudku, tvrzení společnosti Groupe Gascogne, že Komise nepodala dostatečné odůvodnění, bylo předloženo „[...] v podstatě na podporu teze, že žalobkyně nezasahovala do fungování [GSD], když tuto společnost v roce 1994 nabyla. Obchodní význam akvizice spočíval především v zajištění odbytu pro papír vyráběný skupinou žalobkyně. Nebyl tu žádný záměr zasahovat do obchodních praktik [GSD] nebo zejména do odvětví plastových průmyslových pytlů, v němž žalobkyně nepůsobila a který měl každopádně nevelký hospodářský význam“²⁵.

40. Povinnost uvést odůvodnění rozsudků, která přísluší Tribunálu na základě článku 36 a čl. 53 prvního pododstavce statutu Soudního dvora Evropské unie, neukládá Tribunálu povinnost poskytovat vysvětlení, ve kterém by se vyčerpávajícím způsobem postupně zabýval každou ze všech úvah uvedených účastníky sporu. Odůvodnění tedy může být implicitní za podmínky, že umožní zúčastněným osobám seznámit se s důvody, na nichž je napadený rozsudek založen, a Soudnímu dvoru disponovat poznatky dostatečnými k tomu, aby mohl vykonat soudní přezkum na základě kasačního opravného prostředku²⁶.

18 — Rozsudek Alliance One, uvedený výše v poznámce pod čarou 14, bod 111 a citovaná judikatura.

19 — Viz bod 29 výše.

20 — Viz body 30 až 32 výše.

21 — Viz například rozsudek ze dne 3. září 2008, Kadi a Al Barakaat International Foundation v. Rada a Komise (spojené věci C-402/05 P a C-415/05 P, Sb. rozh. 2008, s. I-6351, bod 335, dále jen „Kadi“).

22 — Rozsudek ze dne 3. května 2012, Legris Industries v. Komise (C-289/11 P, bod 36).

23 — Rozsudek Alliance One, uvedený výše v poznámce pod čarou 14, bod 113.

24 — Rozsudek Elf Aquitaine, uvedený výše v poznámce pod čarou 16, body 59 až 62.

25 — Poznámka pod čarou se netýká českého znění stanoviska.

26 — Rozsudek Alliance One, uvedený výše v poznámce pod čarou 14, bod 64.

41. V napadeném rozsudku uvedl Tribunál k rozhodujícímu vlivu vykonávanému společností Groupe Gascogne na společnost GSD následující:

„74 Některé z otázek nastolených žalobkyní sice svědčí o tom, že společnost [GSD] byla do značné míry samostatná, žalobkyně však skutečně zasahovala do fungování své dceřiné společnosti, stanovila jí výrazná omezení ve směřování jejího chování na trhu, a nad svou dceřinou společností tedy vykonávala skutečnou kontrolu.

[...]

93 Z posouzení všech důkazů a argumentů předložených žalobkyní a Komisí vyplývá, že se Komise nedopustila nesprávného právního posouzení, když měla za to, že žalobkyně vykonávala pravidelný dohled nad řízením své dceřiné společnosti, a když žalobkyni přičetla odpovědnost za protiprávní jednání, kterého se dopustila její dceřiná společnost. Komise ani nemusela vycházet z domněnky o skutečné kontrole založené na tom, že žalobkyně vlastnila 100 % podíl, neboť všechny důkazy, které měla Komise k dispozici, jí dovoľovaly učinit závěr, že mateřská společnost v projednávané věci skutečně vykonávala nad svou dceřinou společností kontrolu.“²⁷

42. V uvedených bodech napadeného rozsudku Tribunál zkoumal důkazy a shledal, že společnost Groupe Gascogne aktivně zasahovala do fungování společnosti GSD v takovém rozsahu, že mateřská společnost skutečně vykonávala nad dceřinou společností kontrolu.

43. Domnívám se tedy, že druhý důvod kasačního opravného prostředku společnosti Groupe Gascogne je neopodstatněný. Tribunálem podané odůvodnění postačuje k tomu, aby zúčastněným osobám umožnilo seznámit se s důvody, na nichž je založeno, a Soudnímu dvoru disponovat poznatky dostatečnými k tomu, aby mohl v rámci tohoto řízení o kasačním opravném prostředku vykonat soudní přezkum. Na rozdíl od tvrzení společnosti Groupe Gascogne tedy uvedený rozsudek není stížen žádnou vadou spočívající v nedostatku odůvodnění.

44. Z toho vyplývá, že první a druhý důvod kasačního opravného prostředku musí být zamítnuty.

Třetí důvod kasačního opravného prostředku: výklad pojmu „podnik“ pro účely čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003

Shrnutí argumentů

Kasační opravný prostředek společnosti Groupe Gascogne

45. Společnost Groupe Gascogne tvrdí, že Tribunál nesprávně vyložil pojem „podnik“ obsažený v čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003. Cílem uvedeného ustanovení je zajistit, aby žádná ukládaná pokuta nebyla nepřiměřená. Při výkladu tohoto pojmu se Tribunál dopustil dvou pochybení. Zaprvé zaměnil pojmy „podnik“ a „osobní odpovědnost“. Pojem „podnik“ má v právu hospodářské soutěže velmi specifický význam a není vykládán stejným způsobem jako pojem „osobní odpovědnost“. Je zásadní, aby byl podnik definován ve vztahu k jednotce, které lze protisoutěžní praktiky přičíst.

27 — Poznámka pod čarou se netýká českého znění stanoviska.

46. Společnost Groupe Gascogne zadruhé tvrdí, že Tribunál pochybil, když pojem „podnik“ zaměnil s pojmem „skupina“. Podle judikatury Soudního dvora se celosvětový obrat celé skupiny bere v úvahu při určování maximální výše 10 % pro účely stanovení horní hranice pokuty ve smyslu čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003 jen v případě, kdy celá skupina tvoří jediný podnik. Napadený rozsudek (či rozhodnutí) neobsahuje nic, co by na existenci takové skupiny ukazovalo.

47. Pokuta, která byla rozhodnutím uložena společnosti GSD, činí 13,2 milionu eur a společnost Groupe Gascogne je společně a nerozdílně odpovědná do výše 9,9 milionu eur z uvedené částky. Společnost Groupe Gascogne tvrdí, že by horní hranice pokuty neměla činit více než 2 070 400 eur, což je 10 % obratu společnosti GSD. Toto číslo je uváděno pro případ, že by bylo vyhověno druhému důvodu kasačního opravného prostředku uplatněnému společností Groupe Gascogne, a sice že jí nelze přičíst protiprávní jednání, jehož se dopustila společnost GSD.

Odpověď Komise

48. Komise tvrdí, že třetí důvod kasačního opravného prostředku je neopodstatněný. Podle ustálené judikatury je obrat podniku jako celku ukazatelem jeho hospodářského významu a jeho vlivu na trhu. Společnost Groupe Gascogne je považována za odpovědnou za protiprávní jednání společnosti GSD. Komise uvádí, že tedy byla oprávněna vycházet při určování horní hranice pokuty z 10 % celosvětového obratu skupiny.

Analýza

49. Jak se určuje maximální výše 10 % (horní hranice pokuty), je-li mateřská společnost shledána odpovědnou za protiprávní jednání, jehož se dopustila její 100% vlastněná dceřiná společnost? Společnost Groupe Gascogne zpochybňuje koncepci vycházející z ustálené judikatury, podle které se maximální výše 10 % stanovená v čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003 za takovýchto okolností vypočte na základě celosvětového obratu společností, jež tvoří skupinu. Společnost Groupe Gascogne tvrdí, že v projednávané věci musí být maximální výše 10 % stanovena na základě společného obratu společnosti GSD a jí samotné. Takto by horní hranice pokuty byla nižší, neboť 10 % společného obratu společností GSD a Groupe Gascogne (zejména obratu holdingu bez dceřiných společností) představuje částku nižší než 10 % celosvětového obratu celé skupiny.

50. S názorem společnosti Groupe Gascogne nesouhlasím.

51. Výraz „podnik“ je v čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003 chápán široce. Tento výraz zahrnuje více než jen jednu jednotku vykonávající určitou hospodářskou činnost. Jaká jednotka odpovídá „podniku“ ve smyslu uvedeného ustanovení?

52. Článek 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003 hovoří o „každém podniku a sdružení podniků podílejících se na protiprávním jednání“.

53. Pojem „podnik“ označuje jakoukoli jednotku, která vykonává hospodářskou činnost, nezávisle na právním postavení této jednotky a způsobu jejího financování. Tento pojem musí být chápán tak, že označuje hospodářskou jednotku, i když z právního hlediska je tato jednotka složena z více fyzických nebo právnických osob. Pokud taková hospodářská jednotka poruší pravidla hospodářské soutěže, musí za toto protiprávní jednání nést odpovědnost na základě zásady osobní odpovědnosti²⁸.

54. Je-li odpovědnost přičtena mateřské společnosti, má se za to, že se účastnila protiprávního jednání. Podnikem určeným pro účely čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003 je tedy mateřská a dceřiná společnost.

28 — Rozsudek Alliance One, uvedený výše v poznámce pod čarou 14, bod 42.

55. Účelem maximální výše 10 % je vyhnout se tomu, aby byly ukládány pokuty, u nichž lze předvídat, že je podniky s ohledem na svou velikost určenou celosvětovým obratem nebudou schopné zaplatit²⁹. Soudní dvůr dále k čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17³⁰ určil, že jedním z faktorů, které je nutno při výpočtu výše pokuty zohlednit, je odrazující účinek.

56. Jsem tedy toho názoru, že je-li mateřská společnost shledána odpovědnou společně a nerozdílně s dceřinou společností za porušení pravidel hospodářské soutěže, je určení maximální výše 10 % pro účely ukládané pokuty na základě celosvětového obratu se zohledněním celé skupiny v souladu se zněním a cílem čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003. Unijní právo neobsahuje žádný požadavek, podle něhož smí být při stanovování ukládané pokuty zohledněn obrat ostatních dceřiných společností skupiny, pouze pokud působí na stejném trhu nebo se účastnily protiprávního jednání.

57. Komise vyzývá Soudní dvůr, aby do svých úvah zahrnul jisté akty sekundárního práva upravující účetní závěrky společností, zejména směrnici o konsolidovaných účetních závěrkách. Komise tak činí na podporu svého argumentu, že maximální výše 10 % má být určena na základě celosvětového obratu daného podniku. K těmto aktům jsem ve své analýze nepřihlížela.

58. Domnívám se, že směrnice o konsolidovaných účetních závěrkách neposkytuje jednoznačnou analogii. Definice podniku obsažená v čl. 1 odst. 1 a 2 uvedené směrnice není totožná s definicí používanou v právu hospodářské soutěže, kdy je odpovědnost za protiprávní jednání dceřiné společnosti přičtena její mateřské společnosti. Pojem „konsolidované účetní závěrky“ především není definován stejným způsobem, jakým je v judikatuře Soudního dvora týkající se čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003 vysvětlen pojem „celosvětový obrat“.

59. Pokud jde konečně o tvrzený nedostatek odůvodnění v napadeném rozsudku³¹, podotýkám, že Tribunál uvádí argumenty společnosti Groupe Gascogne v bodech 96 až 104 napadeného rozsudku. Ze zjištění Tribunálu v bodech 107 až 110 vyplývá, že uvedené argumenty odmítl. Tribunál tak učinil, neboť shledal, že společnosti Groupe Gascogne a GSD tvoří jeden podnik a že podle pravidel práva hospodářské soutěže má být maximální výše 10 % počítána na základě celosvětového obratu všech společností patřících do skupiny společnosti Groupe Gascogne.

60. V bodě 108 napadeného rozsudku Tribunál uvedl: „[...] maximální výše 10 % musí být počítána na základě celkového obratu všech společností tvořících skupinu, v jejímž čele stojí holding, neboť pouze společný obrat společností tvořících skupinu může být ukazatelem velikosti a hospodářské síly daného podniku (rozsudek Akzo Nobel a další v. Komise, bod 90^[32])³³“.

61. V bodě 111 Tribunál objasnil následující: „[...] k zohlednění konsolidovaného obratu mateřské společnosti pro účely uplatnění maximální výše 10 % obratu daného podniku není nezbytné pro každou dceřinou společnost skupiny prokazovat, že své chování na trhu neurčuje samostatně³⁴“.

62. Tribunál dále v bodě 112 napadeného rozsudku uvedl, že když potvrdil stanovení maximální výše 10 % na základě celosvětového obratu, nepřičetl tím odpovědnost za protiprávní jednání jiným dceřiným společnostem skupiny Groupe Gascogne než společnosti GSD.

29 — Rozsudek ze dne 8. června 2005, Dansk Rørindustri a další v. Komise (spojené věci C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, Sb. rozh. s. I-5425, body 280 a 281).

30 — Předchůdce čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003.

31 — Příslušné zásady vyplývající z judikatury Soudního dvora již byly uvedeny v bodě 40 výše.

32 — Rozsudek ze dne 12. prosince 2007 (T-112/05, Sb. rozh. s. II-5049).

33 — Poznámka pod čarou se netýká českého znění stanoviska.

34 — Poznámka pod čarou se netýká českého znění stanoviska.

63. Tribunál v bodě 113 objasnil, že k zohlednění celosvětového obratu hlavního holdingu (Groupe Gascogne) pro účely výpočtu maximální výše 10 % nevyžadoval, aby dceřiné společnosti tvořící skupinu působily na tomtéž trhu, ani aby se uvedené dceřiné společnosti účastnily protiprávního jednání.

64. V uvedených bodech Tribunál jasně uvedl, že vycházel z toho, že společnosti Groupe Gascogne a GSD tvoří pro účely čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003 jeden podnik a že při výpočtu maximální výše 10 % musí vzít v úvahu celosvětový obrat jednotlivých částí uvedeného podniku. Chování ostatních dceřiných společností skupiny nepovažoval v souvislosti s otázkou stanovení pokuty za relevantní. Rovněž tak nevycházel z toho, že by mezi uvedenými dceřinými společnostmi a protiprávním jednáním existovala souvislost³⁵.

65. Vzhledem k tomu, že uvedené body napadeného rozsudku umožňují zúčastněným osobám seznámit se s důvody, na nichž je napadený rozsudek založen, a Soudnímu dvoru disponovat dostatečnými poznatky k tomu, aby mohl vykonat soudní přezkum na základě tohoto kasačního opravného prostředku, uvedený rozsudek netrpí žádným nedostatkem odůvodnění.

66. Domnívám se proto, že třetí důvod kasačního opravného prostředku je neopodstatněný.

67. Dodávám, že kdyby Soudní dvůr dospěl k jinému závěru (totiž že maximální výše 10 % musí být stanovena na základě společného obratu, a nikoli na základě obratu celosvětového), ale zároveň by považoval společnost Groupe Gascogne za společně a nerozdílně odpovědnou za zaplacení pokuty společnosti GSD do výše 9,9 milionu eur, narazil by na problém, že nemá žádné údaje o tom, kolik v rozhodné době činil společný obrat obou společností. Není tedy možné vypočítat 10 % z uvedené částky a určit, zda a případně o kolik by se tak snížila pokuta, kterou má společnost Groupe Gascogne zaplatit. Věc by proto musela být vrácena zpět Tribunálu.

Neschopnost zaplatit uloženou pokutu

68. Společnost Groupe Gascogne – stejně jako její dceřiná společnost GSD – předložila Soudnímu dvoru na jednání informace o své současné finanční situaci, přičemž tvrdila, že pokutu uloženou rozhodnutím není schopna zaplatit. Podobná tvrzení nebyla předložena v řízení v prvním stupni a na jejich podporu nebylo poukazováno na žádné ustanovení Smlouvy, statutu Soudního dvora nebo jeho jednacího řádu.

69. Domnívám se, že tvrzení společnosti Groupe Gascogne ohledně její platební neschopnosti jsou nepřipustná ze stejných tří důvodů, které jsem uvedla v bodech 121 až 124 svého stanoviska ve věci Gascogne Sack Deutschland.

Nedodržení povinnosti rozhodnout v přiměřené lhůtě

70. Po dlouhá léta poskytovaly soudní průtahy romanopiscům vydatnou příležitost k vytříbení důvtipu. V souvislosti s projednávanými kasačními opravnými prostředky nelze nalézt lepší příklad než předmluvu Charlese Dickense k prvnímu vydání jeho díla Ponurý dům:

„Jistý soudce kancléřského soudu byl kdysi tak laskav, že mě informoval, jako jednoho ze společnosti nějakých sto padesáti mužů a žen ne zrovna podezřelých ze šilenství, že kancléřský soud, ačkoli je význačným předmětem mnoha prostonárodních předsudků (přičemž se mi zdálo, že soudce vrhl pohled mým směrem), je vlastně téměř bez poskvrnky. Nějaká ta bezvýznamná chybička, připustil, se

35 — Viz bod 56 výše.

sice vyskytla na jeho cestě pokroku, ale ta byla zveličována a došlo k ní výhradně vinou „skrblivosti veřejnosti“, kterážto veřejnost, jak se ukázalo, měla až donedávna naprosto rozhodný sklon nijak nerozmnožovat počet soudců kancléřského soudu, ustanovený, jak myslím, Richardem Druhým, ale každý jiný král se hodí právě tak dobře.“*

71. V rámci čtvrtého důvodu kasačního opravného prostředku společnost Groupe Gascogne tvrdí, že Tribunál porušil článek 47 Listiny, neboť o věci nerozhodl v přiměřené lhůtě. Není to poprvé, co má Soudní dvůr řešit otázku, čemu odpovídá přiměřená lhůta, v níž má Tribunál rozhodnout v oblasti hospodářské soutěže³⁶. Projednáváný případ však umožňuje a zároveň vyžaduje, aby Soudní dvůr vyjasnil některé principiální otázky³⁷. Kdy a před jakým soudem (Tribunálem, nebo Soudním dvorem v řízení o kasačním opravném prostředku) má být námitka týkající se bezdůvodných průtahů vznesena? Jaká kritéria se použijí při určování, co jsou „nepřiměřené“ či „nadměrné“ průtahy? A pokud by se dospělo k závěru, že došlo k bezdůvodným průtahům, jaká náprava bude vhodná?

Právo na spravedlivé projednání věci v přiměřené lhůtě

72. Zásada účinné soudní ochrany je obecnou zásadou práva Společenství, jež vychází z ústavních tradic společných členským státům. Byla zakotvena v člancích 6 a 13 EÚLP a následně stvrzena v článku 47 Listiny³⁸. Článek 47 stanoví, že každý má právo na účinné prostředky nápravy a na spravedlivé projednání věci v přiměřené lhůtě. Vzhledem k tomu, že práva zaručená článkem 47 odpovídají právům zaručeným EÚLP, jejich smysl a rozsah musí být podle čl. 52 odst. 3 Listiny vykládány ve světle čl. 6 odst. 1 a článku 13 EÚLP³⁹. Kritéria stanovená Štrasburským soudem při výkladu uvedených ustanovení by tedy měla být uplatňována při určování, zda byla věc rozhodnuta v přiměřené lhůtě a jak je třeba porušení uvedené zásady napravit⁴⁰. V rozsudku Sürmeli⁴¹ Štrasburský soud určil, že Smluvní státy mají povinnost uspořádat své právní systémy takovým způsobem, aby jejich soudy splnily požadavky čl. 6 odst. 1 EÚLP, včetně povinnosti projednat věc v přiměřené lhůtě.

73. Evropská unie samozřejmě dosud není smluvním státem EÚLP. Jelikož však členské státy přiznaly Listině stejný status, jaký mají Smlouvy, zavázaly se zajistit, že v rámci působnosti unijního práva budou práva zaručená Listinou účinně dodržována. Evropská unie se navíc zavázala zahájit nezbytná jednání o přístupu k EÚLP. Proto se domnívám, že členské státy se již v zásadě zavázaly zajistit, že soudní struktury Evropské unie budou schopny plnit požadavky článku 47 Listiny a čl. 6 odst. 1 EÚLP a zajišťovat ve věcech spadajících do jejich pravomoci spravedlivé projednání v přiměřené lhůtě.

Vznesení námítky týkající se bezdůvodných průtahů

74. Je samo sebou, že nejlepším způsobem, jak se vyhnout porušení práva na spravedlivý proces v přiměřené lhůtě, je zajistit přijetí nápravných opatření předtím, než se prodleva v řízení stane nadměrnou. Efektivnímu vedení soudního řízení samotným soudem je samozřejmě dáována přednost. Podle mého názoru je ale také zcela namístě a legitimní, vyjádří-li strana sporu své znepokojení, pokud se řízení neoprávněně protahuje, přičemž nemusí čekat na vydání rozsudku. Může se

* [Citováno z překladu Emanuela Tilsche a Taťány Tilschové.]

36 — Rozsudky ze dne 17. prosince 1998, Baustahlgewebe v. Komise (C-185/95 P, Recueil, s. I-8417, dále jen „rozsudek Baustahlgewebe“); ze dne 16. července 2009, Der Grüne Punkt Duales System Deutschland v. Komise (C-385/07 P, Sb. rozh. s. I-6155, dále jen „rozsudek Der Grüne Punkt“), a ze dne 25. října 2011, Solvay v. Komise (C-110/10 P, Sb. rozh. s. I-10439, dále jen „rozsudek Solvay“). Posledně uvedený případ se týká nedodržení povinnosti Komise postupovat ve správné fázi řízení v přiměřené lhůtě a nedodržení povinnosti Tribunálu rozhodnout v přiměřené lhůtě v řízení před ním.

37 — Viz také má stanoviska ve věcech Gascogne Sack Deutschland, body 125 až 141, a Kendrion, body 108 až 134.

38 — Rozsudek Kadi, uvedený výše v poznámce pod čarou 21, bod 335.

39 — Článek 47 Listiny zahrnuje obě tato práva. Článek 47 odst. 1 zaručuje konkrétně právo na účinné prostředky nápravy a čl. 47 odst. 2 právo na spravedlivé a veřejné projednání věci v přiměřené lhůtě.

40 — Rozsudek ze dne 28. února 2013, Arango Jaramillo a další v. EIB (C-334/12 RX, dále jen „rozsudek Jaramillo“, bod 28).

41 — Rozsudek Sürmeli v. Německo [velký senát], č. 75529/01, bod 137, ESLP 2006-VII.

(například) jednat o kontaktování soudní kanceláře a zjišťování stavu věci po delším období zjevné nečinnosti. Nedomnívám se, že je strana sporu povinna urgovat soud v tomto směru, nicméně výhodou aktivního přístupu strany sporu je, že problém může být vyřešen ještě v zárodku. Soud může přijmout opatření v zájmu urychlení další části řízení, tak aby bylo právo na spravedlivé projednání věci v přiměřené lhůtě z celkového hlediska dodrženo.

75. To, zda strana sporu danou otázku nastolila před Tribunálem, či nikoli, nemá podle mého názoru dopad na jeho následné právo vznést ji v rámci kasačního opravného prostředku před Soudním dvorem.

76. Kasační opravný prostředek proti rozhodnutí Tribunálu je omezen na právní otázky. Důvody kasačního opravného prostředku mohou rovněž vycházet z procesních pochybení, jež poškozují zájmy dotyčného navrhovatele⁴². Nedodržení povinnosti rozhodnout v přiměřené lhůtě je podle ustálené judikatury takovým procesním pochybením, vůči kterému je podle Soudního dvora přípustné vznést námitku⁴³.

Nepriměřená délka soudního řízení – měřitelný koncept?

77. Štrasburský soud posuzuje přiměřenost délky řízení s ohledem na konkrétní okolnosti případu, který je mu předložen, a přihlíží přitom k následujícím kritériím stanoveným v jeho judikatuře: význam věci pro stěžovatele, složitost věci, jednání stěžovatele a postup příslušných orgánů⁴⁴.

78. V rozsudku Baustahlgewebe počítal Soudní dvůr délku řízení před Tribunálem (kterou kvalifikoval jako „značnou“) ode dne podání žaloby na neplatnost do dne vyhlášení rozsudku Tribunálu (v uvedené věci přibližně pět let a šest měsíců)⁴⁵. Od skončení písemné části řízení do rozhodnutí o zahájení ústní části řízení uplynulo 32 měsíců. V rámci uvedeného období bylo vydáno procesní rozhodnutí o spojení 11 věcí pro účely ústní části řízení. Soudní dvůr určil, že by přiměřená lhůta měla být posuzována případ od případu, a uplatnil ona čtyři kritéria odvozená z judikatury Štrasburského soudu, která jsem již uvedla výše („kritéria vyplývající z rozsudku Baustahlgewebe“). Soudní dvůr také poznamenal, že s řízením před unijními soudy jsou spojena jistá omezení. Konkrétně navrhl, aby bylo přihlíženo k pravidlům týkajícím se jednacího jazyka⁴⁶.

79. Ve věci, v níž byl vydán rozsudek Der Grüne Punkt⁴⁷, trvalo řízení 5 let a 10 měsíců, z toho 3 roky a 9 měsíců od skončení písemné části řízení do zahájení ústní části řízení. Tribunál v dané době neučinil v řízení žádné procesní úkony. V řízení o kasačním opravném prostředku hodnotil Soudní dvůr období od podání žaloby do vyhlášení rozsudku ve světle kritérií vyplývajících z rozsudku Baustahlgewebe.

80. Ve věcech, v nichž byly vydány rozsudky Baustahlgewebe a Der Grüne Punkt, Soudní dvůr shledal, že Tribunál nerozhodl v přiměřené lhůtě. Dosud uplatňovaný přístup při zjišťování, zda bylo řízení bezdůvodně prodlužováno, byl však spíše pragmatický než vědecký.

42 — Článek 58 statutu Soudního dvora.

43 — Viz rozsudek Baustahlgewebe, bod 19, a také rozsudek Der Grüne Punkt, bod 176, oba uvedené výše v poznámce pod čarou 36.

44 — Rozsudek Pélissier a Sassi v. Francie [velký senát], č. 25444/94, bod 67, ESLP 1999-II.

45 — Rozsudek Baustahlgewebe, uvedený výše v poznámce pod čarou 36, body 28 a 29.

46 — Rozsudek Baustahlgewebe, bod 43, uvedený výše v poznámce pod čarou 36. Viz také články 36 a 37 jednacího řádu týkající se určování jednacího jazyka.

47 — Viz výše poznámku pod čarou 36.

81. Podle mého názoru je nutné odolat nutkání definovat výraz „nadměrný“ obecně a výlučně s odkazem na celkovou délku řízení. Podle mě je správné začít spíše zběžným pohledem na to, co Tribunál činí a jakým omezením podléhá, následně zkoumat dopad těchto faktorů na dobu vyřizování věci a na tomto základě přesněji určit ta období v rámci vyřizování věci, která by měla být podrobena bližšímu zkoumání.

82. Oblast, pro niž je Tribunál příslušný, se od jeho založení v roce 1989⁴⁸ podstatně rozrostla. Pominu-li ty oblasti práva, které nejsou předmětem projednávaného kasačního opravného prostředku, nelze soudní činnost Tribunálu při přezkoumávání rozhodnutí Komise jednoduše srovnávat s činností vnitrostátního soudu rozhodujícího ve věcech hospodářské soutěže. Do věcí týkajících se kartelových dohod v Evropské unii jsou často zapojeny podniky z různých členských států, jež podávají žaloby na neplatnost v jednacím jazyce, který si vyberou z oněch 23 (brzy 24) úředních jazyků, jež mají k dispozici. Po ukončení písemné části řízení musí být písemnosti přeloženy do společného pracovního jazyka, aby soudci a jejich referendáři mohli začít na spise pracovat. Tribunál využívá téhož ředitelství překladatelské služby jako Soudní dvůr. Požadavky na překlad si navzájem konkurují a bylo by nerealistické se domnívat, že všechny překlady ve věcech týkajících se hospodářské soutěže před Tribunálem mohou (či mají) být vyřizovány se stejnou předností jako (například) naléhavé řízení o předběžné otázce před Soudním dvorem, kdy jde o zadrženou osobu. Dojde-li k předložení kompletní série složitých spisů účastníků řízení (žaloba, žalobní odpověď, replika a duplika), s případným prodloužením lhůty pro každý z nich vyjma úvodní žaloby, a má-li být také každý z těchto dokumentů přeložen, nelze vyloučit, že může uplynout 20 až 22 měsíců, než bude možné začít se spisem smysluplně zabývat⁴⁹. Jde o to, že přeshraniční a mnohojazyčná povaha unijního práva hospodářské soutěže spíše vede k prodlužování doby do okamžiku, než je možné začít věc posuzovat⁵⁰.

83. V oblasti hospodářské soutěže ale něco takového jako „standardní“ věc pravděpodobně neexistuje. Některé věci probíhají po „očistění“ předložených argumentů poměrně hladce. Jiné mohou nastolovat spleť, komplexní a dosud neřešené problémy. V některých věcech již samotný objem posuzovaných dokumentů a technických důkazů znamená úkol impozantních rozměrů. Napadá-li více podniků rozhodnutí Komise, kterým jim byla uložena pokuta za účast v kartelové dohodě, je logické, jsou-li tyto věci projednávány společně. To však znamená, že se jednotlivé věci nemohou řešit rychleji než nejpomalejší věc z dané skupiny případů.

84. Bude-li Tribunál považovat za nezbytné v zájmu řádného posouzení věci zajistit aktivní vedení soudního řízení (například svoláním schůzky k vedení soudního řízení nebo písemným vyžádáním dalších konkrétních informací od účastníků řízení) – a v rozsahu, v jakém tak učiní –, zjevně by k takové době nemělo být *přihlíženo* při zkoumání, jak dlouho byla věc projednávána. Čas věnovaný zajišťování spravedlivého procesu je důvodně vynaloženým časem.

85. Jak je tomu s tvrzením, že Tribunál je dle všeobecně známých informací přetížen a vykazuje vysoký počet nevyřízených věcí, což nevyhnutelně znamená, že Tribunálu bude trvat vyřízení věci podstatně déle než za situace, kdy by přetížení nebyl?

86. Ačkoli mám velké porozumění pro nesnáze, s nimiž se Tribunál potýká, domnívám se, že celková přetíženost nemůže být sama o sobě využívána ke zdůvodnění nadměrných průtahů ve vyřizování věcí, jež vedou k porušování práva na spravedlivý proces v přiměřené lhůtě.

48 — Užitečné shrnutí obsahuje výroční zpráva Soudního dvora, řízení před Tribunálem a soudní statistiky Tribunálu, dostupné na internetové stránce http://curia.europa.eu/jcms/jcms/J02_7000/.

49 — Zde vycházím z toho, jak podle všeho běžně vypadá písemná část řízení ve věcech týkajících se hospodářské soutěže před Tribunálem obecně. Samozřejmě by bylo také možné systém přenastavit tak, aby byly věci týkající se hospodářské soutěže vyřizovány spíše odlišně v rámci celé soudní činnosti. Zdůrazňuji však, že v rámci projednávaného kasačního opravného prostředku (stejně jako ve věcech Kendrion a GSD a ve věci C-578/11 P, Deltafina (řízení dosud neskončilo a v současné době je přerušeno)) je otázkou, zda došlo v konkrétním případě k nadměrným průtahům, a nikoli zda by stálo za to stávající systém radikálně přebudovat.

50 — To nic nemění na tom, co bylo uvedeno v předchozí poznámce pod čarou: ani v jinak nastaveném systému by přeshraniční realita kartelových dohod a mnohojazyčnost Evropské unie podle mého názoru nemohly být věci týkající se hospodářské soutěže vyřizovány stejně hladce jako vnitrostátní věci v oblasti hospodářské soutěže.

87. Potud, pokud může reforma interních postupů a aktivní vedení soudního řízení přinést lepší využívání stávajících zdrojů, jedná se samozřejmě o cíl, který musí být aktivně naplňován. Tribunál v současnosti skutečně pracuje na přepracování svého jednacího řádu s tím, že pamatuje právě na tento cíl. Avšak hledání způsobů, jak urychlit vyřizování věcí, se nemůže stát cílem, který vytěsňuje všechny ostatní. Právo na *spravedlivý proces v přiměřené lhůtě* je právem, jež zahrnuje dvě klíčové složky, nikoli jen jednu. Využití každé kratší cesty, která se naskytne, v zájmu rychlejšího vyřizování věcí by nebylo v souladu se zachováním celkové spravedlivosti řízení. A obecně by to ani nebyl vhodný způsob provádění soudní činnosti. Na pozadí těchto navzájem souvisejících kasačních opravných prostředků jsou vysoké pokuty uloženy podnikům za porušení pravidel hospodářské soutěže, které Komise považovala za velmi závažné. Tyto podniky mají právo na předložení argumentů, jimiž uvedené rozhodnutí zpochybní, a na jejich pečlivé posouzení a rovněž mají právo na to, aby od Tribunálu odešly s pocitem, že se jejich věci náležitě zabýval, bez ohledu na to, zda měly ve sporu úspěch, či nikoli. Jak zdůraznil Soudní dvůr, soudní přezkum v plné jurisdikci prováděný Tribunálem je nezbytný v zájmu ochrany spravedlivosti řízení tam, kde Komise jedná jako orgán, který provádí vyšetřování, stíhá a ukládá pokuty⁵¹. Jak jsem již uvedla, čas věnovaný takovému důkladnému přezkumu není „nadměrný“ ani „promarněný“. Je to základ, na němž spočívá legitimita rozsudků Tribunálu.

88. V míře, v níž dostupné zdroje Tribunálu nedostačují k tomu, aby se řádně vypořádal se současnou pracovní zátěží i se zátěží, kterou lze v budoucnu důvodně očekávat, leží odpovědnost na straně členských států.

89. Již jsem se zmínila⁵² o povinnosti smluvních států, které jsou stranou EÚLP, zajistit takové uspořádání svého soudnictví, aby bylo právo na spravedlivý proces v přiměřené lhůtě dodrženo. Nespatřuji žádný přesvědčivý důvod, proč by měla pro unijní soudy platit jiná logika. Oblast, pro niž je Tribunál příslušný (a spolu s ní i jeho pracovní zátěž), se v průběhu let dosti výrazně rozrostla. Problém s nevyřízenými věcmi, s nímž se Tribunál potýká, je obecně znám. Byla učiněna žádost o jmenování dalších soudců⁵³, dosud však bezvýsledně. I v rámci stávající úpravy vznikají leckdy potíže. Současný předseda Tribunálu nedávno veřejně upozornil⁵⁴ na zhoršení produktivity Tribunálu, neproběhne-li postup jmenování nových soudců bez zádrhelů (vzhledem ke kontrole vykonávané výborem podle článku 255) a nastane-li do okamžiku obměny členů Tribunálu dlouhé období nejistoty. Tyto otázky vyvolávají reálné znepokojení⁵⁵. Jednotlivec v rámci členského státu může důvodně očekávat, že uvedený stát uspořádá vnitrostátní soudní systém odpovídajícím způsobem a efektivně, a to tak, že místa soudců obsadí dostatečným počtem kvalifikovaných osob, prodlouží jejich funkční období (jsou-li kompetentní), a zachová tím stabilní a efektivní soudcovský stav, jemuž poskytne odpovídající podpůrný personál. Ti, jejichž případy se dostanou před unijní soudy, mají zajisté také právo na takové podmínky, za nichž bude zajištěna ochrana jejich práva na spravedlivý proces v přiměřené lhůtě.

51 — Rozsudek ze dne 8. prosince 2011, KME a další v. Komise (C-272/09 P, Sb. rozh. s. I-12789, body 102 až 106 a citovaná judikatura), viz také body 68 a 69 mého stanoviska a citovanou judikaturu.

52 — Viz bod 72 výše.

53 — Viz část II na stránce http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2011_04/projet_en.pdf.

54 — Dopis předsedy Jaegera ze dne 12. března 2013, který byl adresován irskému předsednictví a který byl zveřejněn na internetové stránce <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/13/st07/st07758.en13.pdf>. Předseda Jaeger se předtím písemně obrátil (dne 23. května 2012) na Radu, přičemž jmenoval soudce, jimž funkční období skončí 31. srpna 2013 a požádal příslušné vlády k předložení jejich návrhů do 15. listopadu 2012: http://www.parlament.gv.at/PAKT/EU/XXIV/EU/08/82/EU_88277/imfname_10037088.pdf. Viz také House of Lords European Union Committee (Výbor pro záležitosti Evropské unie Sněmovny lordů), 16. zpráva ze zasedání 2012 – 13, „Workload of the Court of Justice of the European Union: Follow-up Report“, zejména body 59 a 67, <http://www.publications.parliament.uk/pa/ld201213/ldselect/ldcom/163/163.pdf>. Viz také dopis CCBE (Rady evropských advokátních komor) ze dne 26. března 2013 adresovaný předsedovi Soudního dvora ohledně jmenování soudců Soudního dvora Evropské unie, http://www.ccbe.eu/fileadmin/user_upload/NTCdocument/260313_EN_EU_Repsp1_1364893059.pdf.

55 — V době přípravy tohoto stanoviska je pravděpodobné (budou-li všechny jmenovací postupy dokončeny včas), že po obměně členů Tribunálu v září roku 2013 u něj bude působit až devět nových soudců. Vzhledem k tomu, že k Tribunálu i Soudnímu dvoru nastoupí další soudci v okamžiku přistoupení Chorvatska k Evropské unii dne 1. července 2013, znamenalo by to, že více než třetina členů Tribunálu pak bude tvořena novými soudci.

90. Z toho vyplývá, že jakkoli jsou obtíže způsobené pracovním přetížením reálné, musejí však být při posuzování nadměrných průtahů při vyřizování konkrétní věci pominuty.

91. Shrnu-li výše uvedené úvahy, připadá mi legitimní zaprvé nepřihlížet k době od podání žaloby do skončení písemné části řízení, zadruhé poskytnout realistickou dodatečnou dobu (zde bych počítala zhruba se 4 měsíci, ale tato doba může být delší ve velmi složitých věcech nebo v případech, že jsou v dané období roku kladeny na překladatelskou službu zvýšené nároky) na překlad posledního spisu účastníka řízení po skončení písemné části řízení, a zatřetí rovněž nepřihlížet k času vynaloženému na aktivní vedení soudního řízení. Je tedy zapotřebí se zaměřit na posouzení období zjevné nečinnosti a zároveň projevit přiměřenou míru velkorysosti při hodnocení skutečně nezbytné doby od okamžiku, kdy jsou spisy účastníků řízení k dispozici v pracovním jazyce orgánu, do okamžiku, kdy mohou být účastníci řízení smysluplně přizváni na jednání⁵⁶.

92. Znovu zdůrazňuji, že nelze spekulovat nad žádným magickým číslem, které by vystihovalo ten „správný“ čas, jaký má uplynout od okamžiku dostupnosti přeloženého spisu do nařízení jednání, aby bylo dodrženo právo na spravedlivý proces v přiměřené lhůtě⁵⁷. Případ, u něhož lze přiměřeně očekávat hladký průběh, si může v této fázi řízení vyžádat šest měsíců. Podstatně složitější případ (nebo například věc týkající se kartelové dohody s mnoha navzájem propojenými kasačními opravnými prostředky) může vyžadovat dvojnásobek tohoto času, a možná i déle. Obecně – a abych ilustrovala parametry, s nimiž uvažuji – mám za to, že ve věci, ve které neproběhlo *žádné* aktivní vedení soudního řízení, je nutno zvonit na poplach, jestliže od skončení písemné části řízení (tj. v jednacím jazyce) uplynulo více než 18 měsíců a účastníci řízení stále ještě nebyli informováni o datu jednání. Domnívám se, že takováto doba překračuje rámec toho, co lze považovat za normu při vyřizování věcí.

93. Znamená to, že uplynutím této doby (jejíž délka byla, připouštím, zvolena nahodile), lze hovořit o nadměrných průtazích?

94. Domnívám se, že nikoli. Podle mého názoru existuje ještě mezidobí, kdy nepochybně dochází k průtahům, avšak tyto ještě nejsou „nadměrné“. Zde se opět pohybujeme spíše na poli subjektivních názorů než precizní analýzy. Osobně se domnívám, že snad až po dalších šesti měsících se průtahy stávají nadměrnými (neboli lakonicky řečeno, než se „pozdě“ změní v „nepříjemně pozdě“). Jiní by mohli s různými fázemi spojovat různá čísla. Ale pokud od skončení písemné části řízení uplynuly více než dva roky, a to bez aktivního vedení soudního řízení a bez přizvání účastníků řízení na jednání, přikláněla bych se k tomu, že se jedná o nadměrné průtahy, a bylo by třeba mě přesvědčit o opaku.

95. S ohledem na výše uvedené nyní posoudím, zda v projednávané věci došlo k nadměrným průtahům.

Shrnutí argumentů

96. Společnost Groupe Gascogne tvrdí, že když podala žalobu k Tribunálu, jejímž prostřednictvím napadla rozhodnutí a uloženou pokutu, sjednala si bankovní záruku na pokrytí uvedené pokuty a veškerých úroků, jež by z toho mohly plynout, a to až do skončení řízení v prvním stupni. Společnost Groupe Gascogne uvádí, že délka zmíněného řízení (bezmála šest let) byla nadměrná⁵⁸.

56 — Právě tento přístup používá Štrasburský soud, viz například rozsudek Findlay v. Spojené království, 25. února 1997, body 73 a 74, Sbírka rozsudků a rozhodnutí 1997-I.

57 — Rozsudek Jaramillo uvedený výše v poznámce pod čarou 40, body 43 a 44.

58 — Žaloba na neplatnost byla podána dne 23. února 2006 a rozsudek byl vyhlášen dne 16. listopadu 2011.

Společnost Groupe Gascogne tvrdí, že Tribunál porušil článek 47 Listiny, neboť nerozhodl v přiměřené lhůtě. Navrhuje tedy, aby Soudní dvůr napadený rozsudek zrušil, či podpůrně, aby uloženou pokutu snížil s přihlédnutím k finančnímu břemeni, které jí vzniklo v důsledku porušení jejího základního práva.

97. Komise zaprvé tvrdí, že výtky uplatněné společností Groupe Gascogne je nepřípustná, neboť otázku nedodržení povinnosti rozhodnout v přiměřené lhůtě nevznesla na jednání před Tribunálem. Zadruhé podle ní nemá být napadený rozsudek zrušen v plném rozsahu, neboť společnost Groupe Gascogne netvrdila, že bylo její právo na obhajobu porušeno v důsledku toho, že Tribunál v její věci nerozhodl v přiměřené lhůtě. Zatřetí Komise tvrdí, že i kdyby Soudní dvůr shledal, že řízení před Tribunálem bylo bezdůvodně zdlouhavé, společnosti Groupe Gascogne nevznikla nadměrnou délkou uvedeného řízení žádná hmotná ztráta. Začtvrté Komise uvádí, že pro společnost Groupe Gascogne je za takových okolností vhodným prostředkem nápravy podání samostatné žaloby na náhradu škody. Zapáté Komise podpůrně tvrdí, že kdyby Soudní dvůr přiznal v řízení o kasačním opravném prostředku náhradu škody, měla by být taková náhrada škody symbolická.

Analýza: došlo k nedodržení povinnosti rozhodnout v přiměřené lhůtě?

98. Domnívám se, že nic nebrání tomu, aby společnost Groupe Gascogne vznesla poprvé až v řízení o kasačním opravném prostředku před Soudním dvorem otázku, zda Tribunál nerozhodl v přiměřené lhůtě⁵⁹, a to ze stejných důvodů, které jsem již uvedla v bodech 128 až 130 svého stanoviska ve věci Gascogne Sack Deutschland.

99. Společnost Groupe Gascogne tvrdí, že v době od skončení písemné části řízení do okamžiku, kdy obdržela pozvánku k jednání, nastaly průtahy⁶⁰. Společnost Groupe Gascogne však potvrzuje, že po přidělení její věci novému soudci zpravodaji v září roku 2010 probíhalo řízení rychle⁶¹.

100. Společnost Groupe Gascogne podala žalobu na neplatnost dne 23. února 2006. Písemná část řízení skončila dne 23. července 2007. Dne 23. září 2010 kancelář Tribunálu informovala společnost Groupe Gascogne o tom, že věc byla přidělena čtvrtému senátu (v této fázi nastalo období nečinnosti v trvání přibližně tří let a dvou měsíců). Dne 20. října 2010 požádala společnost Groupe Gascogne o znovutevření písemné části řízení⁶². Dne 14. prosince 2010 byla společnost informována o nařízení jednání ve věci. Tribunál konal jednání dne 2. února 2011 a rozsudek byl vyhlášen dne 16. listopadu 2011.

101. Jaké známé okolnosti by mohly odůvodnit (dlouhou) dobu uplynulou od skončení písemné části řízení do nařízení jednání?

59 — Viz bod 75 výše.

60 — To je společné všem třem kasačním opravným prostředkům, viz také Gascogne Sack Deutschland a Kendrion.

61 — Rovněž společnosti GSD a Kendrion uvádějí, že se projednávání jejich věcí po jejich přidělení novému soudci zpravodaji zrychlilo.

62 — Viz bod 17 výše.

102. Pokud se jedná o věci související s touto kartelovou dohodou, přinejmenším šestnáct adresátů sporného rozhodnutí podalo k Tribunálu žalobu na neplatnost⁶³. Jedna z těchto žalob byla vzata zpět⁶⁴. Ve dvou věcech byl rozsudek vyhlášen dne 13. září 2010⁶⁵. V devíti věcech (včetně projednávané věci) byl rozsudek vyhlášen dne 16. listopadu 2011. Tři věci jsou před Tribunálem nadále projednávány. Vedle projednávaného kasačního opravného prostředku a kasačních opravných prostředků ve věcech Gascogne Sack Deutschland a Kendrion jsou v současné době před Soudním dvorem projednávány další dva kasační opravné prostředky⁶⁶.

103. Věc společnosti Groupe Gascogne je těsně spjata s věcí její dceřiné společnosti GSD. Věc této dceřiné společnosti však byla projednávána přibližně stejným tempem jako věc mateřské společnosti, a průběh tohoto řízení tedy nezdržovala.

104. Při použití oněch čtyř kritérií vyplývajících z rozsudku Baustahlgewebe je zřejmé, že případ má pro daný podnik význam, neboť je společnost Groupe Gascogne společně a nerozdílně odpovědná za zaplacení pokuty do výše 9,9 milionu eur⁶⁷. Rovněž tak je zřejmé, že věc nastoluje komplexní otázky.

105. Nedomnívám se, že lze délku řízení přičítat jednání společnosti Groupe Gascogne. Je pravda, že společnost Groupe Gascogne požádala dne 20. října 2010 Tribunál o znovuotevření písemné části řízení k uplatnění argumentů týkajících se nového, postlisabonského statusu Listiny (viz body 19 až 21 výše). Skutečnost, že byla společnost Groupe Gascogne dne 14. prosince 2010 informována o nařízení jednání v této věci, však jasně ukazuje, že tento procesní úkon měl malý či nulový dopad na celkovou dobu trvání řízení.

106. Pokud je mi známo, v období zjevné nečinnosti (tři roky a dva měsíce) od skončení písemné části řízení do žádosti společnosti Groupe Gascogne o znovuotevření písemné části řízení nebylo prováděno žádné aktivní vedení soudního řízení.

107. Za ryze řečnický považuji argument společnosti Groupe Gascogne, že pokud byla její věc připravena ke konání jednání přibližně tři měsíce po jejím přidělení novému soudci zpravodaji, znamená to, že mohla být zjevně vyřízena ve stejném čase už od počátku, a tento argument proto odmítám. Na jednu stranu je nelegitimní a nepravděpodobné, že by nový soudce zpravodaj převzal spis, na němž by jeho předchůdce nevykonal vůbec žádnou práci, a na druhou stranu je očividné, že soudce van der Woude a jeho kabinet vyvinuli mimořádné úsilí, aby případy plastových průmyslových pytlů dovedli až k jednání. Bylo by zcela nesprávné a nerealistické považovat čas, který tomu věnovali, jako měřítko pro určování „normální“ přiměřené lhůty k vyřízení této věci.

108. Rovněž je nezbytné (jak jsem již uvedla výše) náležitě zohlednit potřebu překladu a pečlivého studování několika navzájem souvisejících spisů – vyjádření a podrobných (a obvykle nepřeložených) příloh – které se týkaly téže kartelové dohody a téhož rozhodnutí Komise a které nastolovaly komplexní skutkové a právní otázky. Ze spisu podle mě vyplývá, že nebyly dány žádné zvláštní důvody, proč by měly být kasační opravné prostředky týkající se této konkrétní kartelové dohody vyřizovány se zvláštní naléhavostí (nebo proč by měly být z oněch 15 žalob, jimiž bylo napadeno rozhodnutí Komise, od počátku vybrány ke zvláštnímu zacházení ony 3, jež vedly k podání těchto

63 — V těchto patnácti věcech bylo použito celkem šest různých jednacích jazyků.

64 — Usnesení ze dne 6. července 2006, Cofira Sac v. Komise (T-43/06). Usnesení Soudního dvora je v úplném znění dostupné na jeho internetové stránce ve francouzském a italském jazyce.

65 — (i) Rozsudek ze dne 13. září 2010, Trioplast Wittenheim v. Komise (T-26/06). Úplné znění je dostupné ve francouzském a švédském jazyce na internetové stránce Soudního dvora.

(ii) Rozsudek ze dne 13. září 2010, Trioplast Industrier v. Komise (T-40/06, Sb. rozh. s. II-4893). Řízení v obou věcech bylo přerušeno do vyhlášení rozsudku ve věcech Groupe Gascogne, Gascogne Sack Deutschland a Kendrion.

66 — Věci C-35/12 P, Plásticos Españoles (ASPLA) v. Komise, a C-36/12 P, Armando Álvarez v. Komise. Řízení v obou těchto věcech bylo přerušeno do vyhlášení rozsudků ve věcech Groupe Gascogne, Gascogne Sack Deutschland a Kendrion.

67 — Pokuta uložená společnosti GSD činí 13,2 milionu eur. Společnost Groupe Gascogne je společně a nerozdílně odpovědná do výše 9,9 milionu eur za zaplacení pokuty její 100 % vlastněné dceřiné společnosti.

kasačních opravných prostředků společností Groupe Gascogne, Gascogne Sack Deutschland a Kendrion – nebyly (například) podány žádné podložené, avšak nakonec neúspěšné návrhy na předběžné opatření). Jinak řečeno, navrhovatelky měly právo na to, aby jejich věci byly projednány v přiměřené lhůtě, nic víc a nic méně.

109. Z hlediska tohoto kritéria a po uplatnění obecných parametrů, o nichž jsem hovořila v bodech 72 až 95 výše, je však třeba nevyhnutelně učinit závěr, že projednávaná věc trvala příliš dlouho.

110. Podle mého názoru by měl Soudní dvůr odolat pokušení stanovit ve svém rozsudku určitý konkrétní počet měsíců coby časovou normu pro dobu od okamžiku skončení písemné části řízení (v jednacím jazyce) do okamžiku, kdy se v obvyklé kartelové věci nařídí jednání. Ačkoli mohou a měly by být stanoveny interní cíle, taková čísla jsou ale jen vodítkem. Je zcela možné, že budou dány dobré důvody pro jejich překročení v konkrétním řízení o žalobě nebo v sérii takových řízení. Z toho vyplývá – jak jsem již uvedla⁶⁸ – že průtahy lze posuzovat pouze případ od případu.

111. Zároveň souhlasím s tím, že je třeba říci více než jen „v projednávané věci došlo k nadměrným průtahům“. Na jednu stranu je důležité poskytnout údaj o rozsahu, v němž bylo právo na spravedlivé projednání věci v přiměřené lhůtě porušeno. Na druhou stranu, pokud by měla kterákoli z navrhovatelek v úmyslu podat zvlášť žalobu na náhradu škody⁶⁹, bude zapotřebí kvantifikovat porušení tak, aby bylo možné takový nárok posoudit.

112. Nedostává se mi dostatečně silných slov, abych náležitě zdůraznila, že kvantifikace průtahů není exaktní vědou. Veškeré hodnocení je přibližné. Posoudím-li charakteristické rysy projednávané věci s ohledem na všechny žaloby podané proti rozhodnutí, jímž byla sankcionována kartelové dohoda v odvětví plastových průmyslových pytlů, a zaměřím-li se na období od skončení písemné části řízení do nařízení jednání, lze se podle mého názoru rozumně domnívat, že uvedená fáze řízení v projednávané věci mohla trvat až dva roky a nedošlo by přitom nutně k průtahům, které by bylo možné důvodně kvalifikovat jako „nadměrné“. Z toho vyplývá, že projednávaná věc – použiji-li zaokrouhlení – trvala v prvním stupni řízení před Tribunálem přibližně o jeden a půl roku déle, než měla.

113. Jak by měl Soudní dvůr postupovat, je-li otázka nedodržení povinnosti rozhodnout v přiměřené lhůtě nastolena v rámci kasačního opravného prostředku?

Prostředky nápravy

114. Nebyla-li věc projednána v přiměřené lhůtě, musí být prostředky nápravy takového porušení účinné⁷⁰. V kontextu EÚLP Štrasburský soud uvedl, že by v právních řádech smluvních států mělo existovat zvláštní řízení pro řešení takových nároků⁷¹.

115. Soudní dvůr použil v rozsudcích Baustahlgewebe (snížení pokuty) a Der Grüne Punkt (samostatná žaloba na náhradu škody) dvě různé metody. Ani jedna z nich ale není dokonalá.

68 — Viz body 81 až 84 výše.

69 — Viz níže bod 133 a násl.

70 — Rozsudek Kudła v. Polsko [velký senát], č. 30210/96, bod 156, ESLP 2000-XI.

71 — Rozsudek Kudła v. Polsko, uvedený výše v poznámce pod čarou 70, bod 157.

116. Společnost Groupe Gascogne žádá Soudní dvůr, aby uplatnil metodu použitou v rozsudku Baustahlgewebe⁷². Tato metoda má tu zjevnou výhodu, že zajišťuje hospodárnost řízení. Mám však pochybnosti, což objasním níže, o vhodnosti právního základu této metody a o rozsahu, v jakém lze skutečně hovořit o účinném a vhodném prostředku nápravy⁷³.

117. Metoda použitá v rozsudku Der Grüne Punkt vyžaduje podání samostatné žaloby na náhradu škody k Tribunálu. Posouzení, zda žalobci vznikla újma nebo ztráta a zda je mezi újmou a nedodržením povinnosti rozhodnout v přiměřené lhůtě dána příčinná souvislost a vyčíslení škody, připadá Tribunálu. Jakákoli náhrada škody odráží skutečnou újmu vzniklou žalobci. Podle metody použité v rozsudku Baustahlgewebe se žádné takové posuzování neprovádí. Jestliže žalobce poukáže na bezdůvodné průtahy v rámci kasačního opravného prostředku proti rozsudku Tribunálu, jímž bylo potvrzeno rozhodnutí Komise o uložení sankce za porušení pravidel hospodářské soutěže, Soudní dvůr nezkoumá detailní nároky na náhradu škody. Provede spíše celkový odhad přiměřeného procentního snížení původní pokuty. Již z povahy věci je však metoda použitá v rozsudku Der Grüne Punkt z procesního hlediska těžkopádnější a vyžaduje podání samostatné žaloby. Řízení by navíc muselo být zahájeno před Tribunálem, jehož postup ve věci samé je právě tím, co zavdalo příčinu k podání žaloby na náhradu škody. Splňovalo by takové řízení požadavky čl. 6 odst. 1 EÚLP?

118. V Evropské unii podle všeho neexistuje společný prostředek nápravy za nedodržení povinnosti rozhodnout v přiměřené lhůtě ve věcech týkajících se hospodářské soutěže. Některé členské státy nařizují snížení uložené pokuty nebo zmírňují podmínky jejího placení, došlo-li k nadměrným průtahům⁷⁴. Jiné členské státy upravují pouze finanční náhradu bez snížení pokuty⁷⁵. Některé přijaly zvláštní pravidla náhrady za porušení práva na projednání věci v přiměřené lhůtě⁷⁶. Jiné zase považují rozsudek, kterým bylo shledáno, že skutečně nebylo rozhodnuto v přiměřené lhůtě, za dostatečné a spravedlivé zadostiučinění⁷⁷. V alespoň jednom členském státě⁷⁸ existují zvláštní pravidla, jež upravují procentní snížení pokuty, které se použije v případě, že ve věcech týkajících se hospodářské soutěže nebylo rozhodnuto v přiměřené lhůtě.

119. Soudní dvůr vyzval všech 27 členských států, Evropský parlament a Radu, aby mu předložily písemná stanoviska k metodám, jež použil v rozsudcích Baustahlgewebe a Der Grüne Punkt. Sedm členských států upřednostnilo první metodu, tři se vyslovily pro druhou a šest členských států nevyjádřilo žádné preference. Rada se postavila za metodu použitou v rozsudku Baustahlgewebe, ačkoli uznala, že oba prostředky nápravy existují vedle sebe a ani jeden z nich není dokonalý. Evropský parlament uvedl, že metoda použitá v rozsudku Der Grüne Punkt je lepší.

120. Štrasburský soud prohlásil, že byla-li konstatována procesní vada, může rozsudek případně představovat náležité zadostiučinění⁷⁹. Článek 41 EÚLP nadto stanoví, že Štrasburský soud může případně přiznat spravedlivé zadostiučinění. V unijním právu ale neexistuje žádné rovnocenné ustanovení, které by výslovně udělovalo Soudnímu dvoru odpovídající pravomoc přiznat „spravedlivé zadostiučinění“.

72 — Navrhovatelé ve věcech Gascogne Sack Deutschland a Kendrion postupují stejně.

73 — Viz body 130 a 131 níže.

74 — Rakousko, Belgie, Německo, Finsko, Nizozemsko, Španělsko a Spojené království.

75 — Francie, Itálie, Polsko a Rumunsko.

76 — Německo, Finsko, Itálie a Polsko.

77 — Německo a Řecko.

78 — Následující pravidla byla stanovena judikaturou nizozemských soudů ve věcech týkajících se hospodářské soutěže. Délka řízení se považuje za nepřiměřenou, jestliže společná délka správní fáze řízení a soudní fáze řízení činí více než pět let a šest měsíců. Je-li tato doba překročena o méně než šest měsíců, může být pokuta snížena až o 5 %. Snížení činí až 10 % (s limitem 10 000 eur), je-li maximální přiměřená délka řízení překročena o 6 až 12 měsíců. Je-li maximální přiměřená délka řízení překročena o více než 12 měsíců, je na uvážení soudu, o kolik pokutu sníží.

79 — Rozsudek Hauschildt v. Dánsko, 24. května 1989, bod 58, série A č. 154.

121. Z judikatury Soudního dvora, z EÚLP, tak jak ji vykládá Štrasburský soud, a z právních tradic členských států vyvozují následující zásady. Zaprvé neexistuje jednotná metoda. Zadruhé může být každá metoda nedokonalá v tom smyslu, že bude představovat výhody a zároveň nevýhody. Zatřetí musí být každý prostředek nápravy účinný, má-li vyhovovat článku 13 EÚLP, a tedy i článku 47 Listiny.

122. Nyní se na okamžik pozastavím nad základními principy.

123. Podnik podá žalobu k Tribunálu, kterou se domáhá zrušení rozhodnutí v oblasti hospodářské soutěže. Obvyklé spisy účastníků řízení jsou postupně předloženy a písemná část řízení se ukončí. Zástupci jednající jménem podniku se plynutím času zprvu neznepokojují; soud přece na spisu nepochybně pracuje. Po určité době se dotazují kanceláře Tribunálu na postup ve věci. Chybí-li jakákoli známka aktivního vedení soudního řízení, napíší možná Tribunálu zdvořilý formální dopis s vyjádřením znepokojení nad již uplynulou dobou a s poukazem na možný vznik škody z různých titulů (nepředvídané dodatečné náklady na bankovní záruku, nejistota mající negativní vliv na hodnotu akcií a ztěžující plánování do budoucna atd.), přičemž si vyhradí mandantovo právo na uplatnění nepřiměřených průtahů při vyřizování žaloby s tím, že se bude domáhat buď snížení původně uložené pokuty, nebo náhrady škody. Jestliže Tribunál zareaguje tak, že proces urychlí, pak je vše v pořádku, neboť se problém vyřeší už v zárodku a žádná další náprava není nutná. Pokud se tak ale nestane, může být argument o nepřiměřených průtazích předložen opětovně na jednání před Tribunálem.

124. Jak Tribunál přistoupí k takovému návrhu? Zde bych chtěla jasně rozlišit případy, kdy je navrhovatel stále schopen plně uplatnit své právo na obhajobu, a případy – doufejme ojedinělými – kdy samotné plynutí času navrhovateli znemožnilo domoci se spravedlivého procesu⁸⁰. Za takových okolností je skutečně jediným účinným prostředkem nápravy za porušení práva na spravedlivé projednání věci v přiměřené lhůtě zrušení rozhodnutí. V žádném z oněch tří kasačních opravných prostředků však není poukazováno na to, že by bylo společností Groupe Gascogne, GSD nebo Kendrion znemožněno účinně se v řízení hájit.

125. Pokuta, která byla před Tribunálem napadena, byla uložena za konkrétní porušení pravidel hospodářské soutěže. Pakliže dojde k tomu, že žádný z meritorních žalobních důvodů neobstojí, jaký smysl by pak mělo snížení pokuty? Osobně v tom žádný smysl nespatřuji. Mohou-li podniky uplatnit konkrétní škodu, a sice škodu, kterou utrpěly kvůli té části celkové doby vyřizování jejich žaloby, kterou lze považovat za „nepřiměřenou“ nebo „nadměrnou“, bude pak přípustné, aby podaly (zvláště) žalobu na náhradu škody podle článku 340 SFEU. Jenže průtahy v řízení před Tribunálem se již pojmově zcela liší od protisoutěžního jednání, na jehož základě Komise původně uložila pokutu. Z tohoto důvodu lze námitku týkající se bezdůvodných průtahů v řízení před Tribunálem právem považovat za irelevantní. I když je právně opodstatněná a podložena skutkovými okolnostmi věci, nemůže mít žádný dopad na výsledek žaloby⁸¹.

126. Je-li taková námitka irelevantní před Tribunálem, lze říci, že je rovněž irelevantní před Soudním dvorem v řízení o kasačním opravném prostředku?

127. Z tohoto důvodu se neztotožňuji s metodou použitou v rozsudku Baustahlgewebe. Uložení pokuty podniku za porušení pravidel hospodářské soutěže nelze stavět na roveň uložení trestu odnětí svobody jednotlivci, kdy lze ve skutečnosti průtahy v řízení vhodně zhojit zkrácením trestu, který má vykonat (je-li jednotlivec i poté shledán vinným a zasluhuje-li si i nadále trest odnětí svobody). Jestliže naproti tomu vznikla v důsledku průtahů podniku škoda, může být taková škoda rozvržena na různé položky, které jsou kauzálně spojeny s nadměrnou délkou vyřizování žaloby. Mohou být předloženy důkazy

80 — Je pravděpodobnější, že k něčemu takovému dojde v případě jednotlivce spíše než v případě podniku; nelze však vyloučit možnost, že v průběhu příliš dlouhého řízení zemře nebo beze stopy zmizí klíčový svědek podniku.

81 — Rozsudek ze dne 21. září 2000, EFMA v. Rada, C-46/98 P, Recueil, s. I-7079, bod 38, a nedávný rozsudek ze dne 29. září 2011, Arkema v. Komise, C-520/09 P, Sb. rozh. s. I-8901, bod 31.

a po prokázání škody může být přiznána odpovídající náhrada. V unijním právním řádu činí detailní skutková zjištění a posuzuje důkazy Tribunál, a nikoli Soudní dvůr. Rovněž tato skutečnost podle mě hovoří pro závěr, že je třeba samostatnou žalobu na náhradu škody k Tribunálu upřednostnit před snahou poskytovat účinnou nápravu snížením pokuty v řízení o kasačním opravném prostředku.

128. V 18. století se jistý anglický lord kancléř řečnický otázel: „Opravdu jste někdy předpokládali, že korporace bude mít svědomí, když nemá duši k zatracení ani tělo k nakopnutí⁸²“? Jelikož podniku na rozdíl od jednotlivce takové atributy schází, nemůže logicky argumentovat psychickou újmou z toho, že má na krku soudní proces⁸³. Jestliže mu v důsledku nadměrných průtahů vznikla škoda na trhu, lze důvodně předpokládat, že se pokusí takovou ztrátu vyčíslit v peněžním vyjádření a podat důkazy na podporu uplatňovaných částek⁸⁴.

129. Dodávám, že má nelibost vůči metodě použité v rozsudku Baustahlgewebe je umocněna jistou skepsí ohledně správného právního základu pro snižování pokuty za takovýchto okolností. I zde může být účelné vycházet ze základních principů.

130. Když Komise ukládá pokutu, může její výši stanovit dle svého uvážení. Nařízení č. 1/2003 neobsahuje žádné zvláštní ustanovení, které by jí poskytovalo právní základ pro snížení pokuty z důvodu, že správní řízení trvalo příliš dlouho. Komise tak přesto postupovala ve věci Nizozemské pivo⁸⁵. Na základě podané žaloby pak Tribunál pokutu dále snížil o 5 % bez ohledu na to, že meritorním žalobním důvodům nebylo vyhověno.

131. Není mi jasné, jak může článek 261 SFEU (z něhož Tribunál vycházel) poskytovat uspokojivý základ pro snížení pokuty, neexistují-li meritorní důvody pro to, aby Komise změnila své posouzení *pokuty, jež byla přiměřená protiprávnímu jednání*. Článek 31 nařízení č. 1/2003 a článek 261 SFEU sice Tribunálu (a Soudnímu dvoru v řízení o kasačním opravném prostředku) poskytují „neomezenou pravomoc“, avšak tato neomezená pravomoc je těsně spjata s přiměřeností (či nepřiměřeností) uložené pokuty ve vztahu ke spáchanému protiprávnímu jednání. Průtahy v řízení – ať už se jedná o průtahy Komise ve správní fázi řízení, nebo o průtahy Tribunálu v soudní fázi řízení – nemají nic do činění s jednáním podniku nebo se závažností protiprávního jednání.

132. Jsem si vědoma toho, že preciznost této metody neodpovídá postoji, který Tribunál zaujímá při posuzování námitek týkajících se bezdůvodných průtahů⁸⁶. Ani Soudní dvůr tuto metodu nepoužil v rozsudku Baustahlgewebe. Domnívám se však, že Soudní dvůr dospěl do stádia, kdy může a měl by rozhodnout, která z těchto dvou v současnosti dostupných možností nápravy je lepší. Chápu, že je lákavé rozhodnout se v řízení o kasačním opravném prostředku pro snížení pokuty (o nespecifikované procento vypočtené na neznámém základě) a s ním spojenou „procesní hospodárnost“⁸⁷. Nejsem ale spokojena s myšlenkovým základem takové metody (vztah mezi pokutou a jednáním, pravomoc,

82 — Edward, First Baron Thurlow Lord Chancellor of England 1778-1783 a 1783-1792, citováno v John Poynder, *Literary Extracts* (1844), sv. 1, s. 268.

83 — Štrasburský soud v některých případech přiznal náhradu za nemajetkovou újmu, když zjistil, že stěžovatel musel z důvodu průtahů v rozhodování pocítit úzkost a frustraci: viz například rozsudek Barry v. Irsko, č. 18273/04 (15. prosince 2005), bod 61 a citovaná judikatura. Neexistuje-li však důkaz o újmě způsobené v důsledku průtahů, Štrasburský soud takovou náhradu nepřiznává: viz například rozsudek Hauschildt v. Dánsko, uvedený výše v poznámce pod čarou 79, bod 58.

84 — Pokud by z průtahů získal prospěch, musí jej při vyčíslení celkové újmy započíst.

85 — Rozsudek ze dne 16. června 2011, Bavaria v. Komise, T-235/07, Sb. rozh. s. II-3229 (dále jen „rozsudek nizozemské pivo“).

86 — Vedle rozsudku ve věci nizozemské pivo (uvedený výše v poznámce pod čarou 84) viz rozsudky ze dne 30. dubna 2009, CD-Contact Data v. Komise (T-18/03, Sb. rozh. s. II-1021), a ze dne 5. června 2012, Imperial Chemical Industries v. Komise (T-214/06).

87 — Jsem si vědoma toho, že generální advokátka Kokott v bodě 198 svého stanoviska předcházejícího rozsudku Solvay (uvedený výše v poznámce pod čarou 36) navrhla, že by bylo přiměřené snížit pokutu uloženou v dané věci o 50 %. Pokud se nemýlím, neuvedla přesné důvody, proč je toto procento přiměřené – tento postoj možná zaujala proto, že „s ohledem na všechny okolnosti dané věci je správné číslo X“. Z důvodů, které jsem uvedla, jsem k této metodě skeptická.

transparentnost) a tato metoda se může v nejhorším případě stát takřka zcela svévolnou. (Dodávám, že kdyby se zákonodárce rozhodl zavést konkrétní pravidla upravující, co se má dít s výší pokut, dojde-li k bezdůvodným průtahům ve správní či v soudní fázi řízení v oblasti hospodářské soutěže, měly by se věci zcela jinak; není mi však známo, že by dosud byla tato možnost studována.)

Vyčíslení škody

133. Společnost Groupe Gascogne tvrdí, že utrpěla újmu z důvodu nadměrné délky řízení před Tribunálem. Nepředložila však žádný návrh na náhradu škodu, v němž by určila ztrátu, která podle ní vznikla v důsledku porušení jejího práva na spravedlivý proces v přiměřené lhůtě⁸⁸. I zde by mohlo být účelné vyjít ze základních principů.

134. Když Komise ukládá pokutu za protiprávní jednání odporující pravidlům hospodářské soutěže a podnik, kterému je určeno rozhodnutí, se je rozhodne napadnout před Tribunálem, pak má takový podnik na výběr. Může buď zaplatit pokutu, nebo sjednat bankovní záruku na pokrytí samotné pokuty a případných dlužných úroků z ní⁸⁹. Pokud jsem dobře informována, podniky se zpravidla rozhodují obchodně a volí druhou možnost, protože se za běžných okolností domnívají, že je to v jejich finančním zájmu. Totéž každopádně učinila i společnost Groupe Gascogne⁹⁰.

135. Žaloba k Tribunálu nemá odkladný účinek. Na ochranu žalobce před případnou ryze finanční újmou, která by mu mohla vzniknout v průběhu řízení, se rovněž nenařizuje žádné předběžné opatření⁹¹. I když byl tedy podnik s žalobou proti rozhodnutí Komise o uložení pokuty úspěšný a dosáhl zrušení tohoto rozhodnutí v plném rozsahu či přinejmenším snížení pokuty, musí ještě nést náklady na financování bankovní záruky, kterou předložil, a musí tedy zaplatit jak zbývající část pokuty, tak úroky z ní. Takovéto finanční náklady se nenahrazují.

136. Pokud se naproti tomu podnik rozhodl zaplatit pokutu a měl s žalobou proti rozhodnutí o uložení pokuty úspěch, má právo na vrácení jak zaplacených částek, tak i úroků z nich. Vyplacené úroky jsou náhradou za to, že v průběhu soudního řízení nemohl podnik s těmito prostředky nakládat.

137. Je-li žaloba k Tribunálu projednána v přiměřené lhůtě, uznává se tedy, že podnik, který se rozhodl zajistit zaplacení pokuty prostřednictvím bankovní záruky, musí nést finanční náklady vyplývající z tohoto rozhodnutí nezaplatit pokutu hned zpočátku. Je-li řízení před Tribunálem bezdůvodně zdlouhavé, musí uvedený podnik čelit (i) nejistotě a (ii) dodatečným nákladům, neboť musí nést náklady na financování své bankovní záruky po delší dobu, než očekával. Pokud ale vznikla majetková ztráta za období, jež překračuje dobu, kterou by bylo možné v takové věci považovat za „přiměřenou lhůtu“, jedná se o odlišný problém ve vztahu k porušení pravidel hospodářské soutěže tímto podnikem a k uložení pokutě, kterou je toto protiprávní jednání sankcionováno. Jak objasním níže, nevyplývá z toho nutně, že takovéto náklady vždy odpovídají majetkové ztrátě, neboť se podnik pro tuto konkrétní metodu rozhodl, aby dostal své povinnosti zaplatit pokutu⁹².

138. Je-li podniku uložena pokuta za porušení pravidel hospodářské soutěže, délka projednávání jeho věci tedy nemá na pokutu jako takovou žádný vliv.

88 — Totéž platí i pro společnosti GSD a Kendrion.

89 — Viz dopis Komise ze dne 13. prosince 2005 adresovaný společnosti Groupe Gascogne (příloha 3 žaloby na neplatnost rozhodnutí podané k Tribunálu společností Groupe Gascogne).

90 — A rovněž tak společnosti GSD a Kendrion.

91 — Viz například usnesení předsedy Tribunálu ze dne 2. března 2011, 1. garantovaná v. Komise (T-392/09 R).

92 — Viz body 134 až 138.

139. Než se definitivně vyslovím pro metodu spočívající v podání samostatné žaloby na náhradu škody, musím nejdříve posoudit dvě potenciální nevýhody, které s sebou zjevně přináší. Zaprvé, co s dodatečným časem nezbytným k vyřízení samostatné žaloby na náhradu škody za okolností, kdy již bylo promarněno příliš mnoho času? Zadruhé, činí problém to, že žaloba na náhradu škody musí být podána ke stejnému soudu, jež navrhopatel viní z toho, že mu způsobil újmu tím, že o jeho žalobě proti rozhodnutí Komise meritorně nerozhodl v přiměřené lhůtě?

140. Pokud jde o první námitku, bude muset Tribunál samozřejmě zajistit, že každá samostatná žaloba na náhradu škody bude projednána bez průtahů. Pokud tak učiní, domnívám se, že první potenciální námitku lze zavrhnout.

141. Druhá potenciální námitka je závažnější. Žaloby na náhradu škody proti orgánu Evropské unie spadají do výlučné pravomoci Tribunálu. Tribunál by musel nutně zkoumat skutkové otázky, jež by taková žaloba na náhradu škody nastolovala, mimo jiné otázku, zda došlo k majetkové nebo nemajetkové újmě a zda byla taková újma způsobena porušením článku 47 Listiny. (Pokud ještě Soudní dvůr v řízení o kasačním opravném prostředku nerozhodl o tom, zda došlo v řízení před Tribunálem k neoprávněným průtahům, pak by jednou ze skutkových otázek, na kterou by bylo nutno odpovědět, byla otázka, zda se jednalo o nadměrné průtahy).

142. Takové řízení by sice podléhalo přezkumu Soudním dvorem v řízení o kasačním opravném prostředku, avšak mohl by být Tribunál považován za „nezávislý a nestranný soud“ ve smyslu čl. 6 odst. 1 EÚLP, kdyby vystupoval jako strana, vůči níž je porušení základních práv uplatňováno, a zároveň jako soud, jemuž je žaloba podána⁹³?

143. Štrasburský soud rozhodl, že pojmy nezávislost a nestrannost spolu těsně souvisí. Při každém hodnocení nezávislosti jsou rozhodné následující faktory: způsob ustanovování členů dotyčného soudu, délka jejich funkčního období, zda jsou dány záruky chránící před vnějšími vlivy a zda se dotyčný orgán skutečně jeví jako nezávislý. Pokud jde o nestrannost, Štrasburský soud zaprvé rozhodl, že soud musí být subjektivně nepodjatý a bez osobních předsudků, a zadruhé že musí být nestranný z objektivního hlediska, tzn., že musí poskytovat dostatečné záruky, jež v tomto ohledu rozptýlí veškeré legitimní pochybnosti⁹⁴.

144. Z článku 252 SFEU a článků 2 a 3 statutu Soudního dvora vyplývá, že členové Tribunálu mají stanoveny povinnosti, jejichž smyslem je zajistit jejich nezávislost a nestrannost. Navíc je zřejmé, že jejich nezávislost při zkoumání žalob na náhradu škody nebude zpochybněna, neboť nepodléhají dohledu žádného orgánu či organizace, které by mohly mít zájem na tom, jak takové řízení dopadne.

145. Podle mého názoru jde ve skutečnosti o to, zda by byl Tribunál vnímán jako nestranný, kdyby rozhodoval o žalobě na náhradu škody založené na tvrzení, že za porušení žalobcových základních práv byl odpovědný samotný Tribunál.

146. Podle mě existují dostatečné ukazatele, které vychylují jazýček vah ve prospěch názoru, že Tribunál může být důvodně považován za dostatečně nezávislý.

93 — V době, kdy byla projednávána věc Baustahlgewebe, navrhl generální advokát Léger, aby o takových věcech rozhodoval Soudní dvůr. Vzhledem ke změnám, které po Niceské smlouvě nastaly v pravidlech, jimiž se řídí pravomoc Soudního dvora, to už ale není možné. Viz bod 321 stanoviska generálního advokáta Bota předcházejícího rozsudku ve věci Der Grüne Punkt, uvedenému výše v poznámce pod čarou 36.

94 — Rozsudek Findlay, uvedený výše v poznámce pod čarou 56, bod 73.

147. Zaprvé by žádnou náhradu nevyplácel samotný Tribunál. Byla by vyplacena z rozpočtu Evropské unie, takže by Tribunál neměl přímý zájem na finančních důsledcích řízení⁹⁵. Zadruhé, aby bylo vyhověno subjektivnímu požadavku, který Tribunálu ukládá, že musí být prost osobních předsudků⁹⁶, by Tribunál musel zajistit, že taková žaloba na náhradu škody bude projednána jiným senátem, než který projednával meritum věci. Zatřetí, jelikož argument vycházející z porušení článku 47 Listiny bude spíše uplatněn v kasačním opravném prostředku než před Tribunálem, případně zjišťování, zda došlo k nadměrným průtahům, Soudnímu dvoru. Úloha Tribunálu by se omezila na vyhodnocování důkazů o újmě a vyčíslení její výše. Začtvrté sice situace, jež zavedla příčinu k řízení pro porušení článku 47 Listiny, nastala v rámci působení Tribunálu, v řízení před Tribunálem by však vystupovala Komise, jejímž úkolem je podporovat obecný zájem Evropské unie v souladu s čl. 17 odst. 1 SEU⁹⁷. Zapáté by každé rozhodnutí Tribunálu samozřejmě podléhalo přezkumu Soudním dvorem z hlediska právních otázek.

148. Vyslovuji tedy závěr, že má-li navrhovatel za to, že utrpěl újmu v důsledku nedodržení povinnosti Tribunálu rozhodnout o jeho věci v přiměřené lhůtě, podání žaloby na náhradu škody k Tribunálu je vhodnějším a účinnějším prostředkem nápravy pro účely článku 47 Listiny, vykládaného ve světle čl. 6 odst. 1 a článku 13 EÚLP, než případné snížení pokuty⁹⁸. Je-li namísto výslovně uznávat pochybení Tribunálu nezávisle na potenciálním nároku na náhradu škody, mám za to, že pokud Soudní dvůr určí, že se tak stalo, poskytne tím dostatečné zadostiučinění.

149. Zbývá posoudit poslední otázku, a sice co by bylo „skutečností, na níž se zakládá“ mimosmluvní odpovědnost Unie pro účely uplatnění článku 46 statutu? Dle mého názoru musí být touto skutečností konstatování Soudního dvora, že v řízení před Tribunálem došlo k bezdůvodným průtahům⁹⁹. Z toho vyplývá, že pětiletá promlčecí doba, v níž musí být taková žaloba na náhradu škody podána, poběží od rozsudku Soudního dvora o projednávaném kasačním opravném prostředku.

150. Soudnímu dvoru proto navrhuji, aby určil, že při projednávání žaloby společnosti Groupe Gascogne v řízení před Tribunálem došlo k nadměrným průtahům, a aby jasně uvedl, že společnost Groupe Gascogne může podat zvlášť žalobu na náhradu škody, pokud se tak rozhodne učinit.

K nákladům řízení

151. Ztotožní-li se Soudní dvůr s mou analýzou kasačního opravného prostředku, musí být společnosti Groupe Gascogne jakožto účastníku řízení, který neměl s žádným z meritorních důvodů kasačního opravného prostředku úspěch, uložena náhrada nákladů řízení v souladu s článkem 137 jednacího řádu ve spojení s články 138, 140 a 184.

Závěry

152. Proto navrhuji, aby Soudní dvůr:

— kasační opravný prostředek zamítl,

95 — Pokuty se vyplácejí Evropské unii na účet vlastních zdrojů.

96 — Viz body 143 a 144 výše.

97 — Viz také článek 335 SFEU.

98 — Současná výška společnosti Groupe Gascogne, kterou žádá o snížení pokuty, je podle mě založena právě na rozsudku ve věci Baustahlgewebe: nebyla uplatněna jako samostatný návrh na náhradu majetkové či nemajetkové škody a Soudní dvůr by ani neměl pravomoc o takovém návrhu rozhodnout.

99 — Pokud by touto „skutečností“ byl okamžik, kdy se projednávání věci v přiměřené lhůtě mění v neoprávněné průtahy, a) panovala by značná právní nejistota o okamžiku, od kterého začala pětiletá promlčecí doba běžet, a b) skutečně zcela nepřiměřené průtahy v řízení před Tribunálem by dokonce mohly vést k promlčení žaloby ještě předtím, než Tribunál rozhodne. Takové řešení nemůže být správné.

- určil, že ve věci T-72/06, Groupe Gascogne v. Komise, Tribunál nerozhodl v přiměřené lhůtě, a
- uložil společnosti Groupe Gascogne náhradu nákladů řízení.